

"בנצי התורה המאירה"

שער ה

אוכלוסיות ייחודיות

- א "להמתיק עלינו את חבלי הקליטה" - עלייה וקליטה לאור דמותו של הרב גץ
- ב היכרות עם הרב גץ לתלמידי החינוך המיוחד
- ג הרבי מלובביץ' והרב גץ לבתי הספר של חב"ד

"להמתיק עלינו את חבלי הקליטה"

עלייה וקליטה לאור דמותו של הרב גץ

קהל יעד

פעילות 1: כיתות א'-ג'

פעילות 2: כיתות ד'-ו'

הקשרי הוראה

במהלך שבוע העליות, או לחלופין ביום קליטת עלייה במסגרת שבוע החמ"ד.

מטרות היחידה (ידע, ערכים, מיומנויות)

- ▶ טיפוח זהות ציונית דתית לאור חיזוק ערך העלייה לארץ.
- ▶ הכרות עם נושא העלייה לארץ - בהקשר לעולים הנמצאים בבית הספר, ובהקשר לעלייה לארץ כאחד ממאפייני תקומת מדינת ישראל בשנת השבעים למדינה.
- ▶ אפשרות לדון ולחשוב על נושא התרומה הייחודית של כל תלמיד (עולה וותיק) לקליטת עלייה בישראל מתוך היכרות עם האתגרים שבה ועם ערכה הרב.

מבנה היחידה

שלב א - לימוד בקבוצות

שלב ב - משחקים כיתתיים להיכרות עם גלי העלייה לארץ

שלב ג - הקראת קטע

שלב ד - דיון וסיכום

שלב ה - בקבוצות: למה עולים לארץ? אלו קשיים העלייה לארץ מעוררת?

נושא היחידה

קליטת עלייה

כתיבה

ויקי ניגרי - מפקחת על העולים בחמ"ד, מחוז חיפה
עטרת בן שושן, אורנית זגורי - מדריכות קליטת עלייה חמ"ד חיפה

מספר שיעורים מומלץ

שיעור כפול בכל שכבת גיל

מבוא ליחידה

לכבוד שנת השבעים לתקומת מדינת ישראל, אחד הניסים הגדולים שאנו מציינים הוא "נס קיבוץ הגלילות". מאז קום המדינה הגיעו לישראל מיליוני עולים מכל רחבי העולם, והגשימו את תפילת הדורות: "תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ גלויותינו". "שיבת ציון" שאנו זוכים לה בדורנו רצופה מהמורות ואתגרים, אך היא חלק מתהליך הקמת המדינה ותהליך העלייה והקליטה בה.

הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל מהווה דמות מופת של פעילות בתחום קליטת העלייה. הרב עסק בפעילות ציונית עוד בהיותו בתוניס, ליווה בני נוער מקהילתו ומצפון אפריקה בתהליך העלייה, עלה לארץ עם משפחתו והמשיך להיות קולט עלייה גם בהיותו רב המושב כרם בן זמרה ולאחר מכן בתפקיד רב הכותל.

ביחידה זו ננסה לחוות את משמעותה של העלייה והקליטה בארץ, ולהציע דרכי התמודדות עם אתגריה, לאור דמותו של הרב גץ אשר ידע למצוא את המכנה המשותף בין עולים שונים וליצור אחדות ושייכות לכל יהודי באשר הוא.

שלב ו - עבודה קליטת עלייה מיטבית - מהי כוללת? כיצד ניתן להיות "קולט עלייה" טוב יותר? בקבוצות עם סיפורים על הרב גץ זצ"ל.

שלב ז - סיום בקליפ: "נס אלוקי" של יוסי טורצקי.

מהלך היחידה

(שלבים 1-2 מפורטים בנפרד עבור שכבות הגיל הצעירות והבוגרות. השלבים הבאים מתוארים ביחד)

פעילות לשכבה הצעירה - כיתות א'-ג'

שלב א לימוד בקבוצות

נחלק את הכיתה ללמידה ולפעילות בקבוצות. כל קבוצה תקבל כרטיס העוסק באחד מגלי העלייה לארץ. בכרטיס מופיע מידע על העלייה: שם העלייה (אם יש), שנת העלייה, הארץ שממנה עלו, מספר העולים, אופן העלייה, תיאור ופרטים חשובים נוספים לאותה עלייה, תמונה ועוד (נספח 1: כרטיסי מידע על העליות).

שלב ב משחקים בעקבות הלימוד בקבוצות

לאחר שחברי הקבוצה קראו והבינו את הכתוב בכרטיס, נשחק את המשחקים האלה:

- נציג מכל קבוצה מגיע למרכז עם כרטיס המידע. על הנציגים להסדר בשורה לפי רצף השנים מהעליות המוקדמות עד המאוחרות ולהציג בקצרה את העלייה.
- נתלה על הלוח את מפת העולם. נציג מכל קבוצה ניש להניח חץ מארץ המוצא שממנה עלו לכיוון ארץ ישראל, לפי העלייה שנלמדה בקבוצתו (נספח 2: חיצים עם שמות העליות בהתאם לכרטיסי המידע).
- נבקש מהתלמידים להסדר בשיירה ארוכה על פי כמות העולים (כל תלמיד ייצג כמה עשרות עולים). נקריא את שמות הארצות ומספר העולים, נצעד ונרקוד בשיירה לניגון השיר: "שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו ובאו לך..."
- מניחים את מפת העולם (גדולה) על הרצפה. התלמידים נישים לעמוד ליד ארץ המוצא של משפחתם. אם המשפחה הגיעה מכמה ארצות, התלמיד ימתח את גופו וישים יד על ארץ מוצא אחת ורגל על ארץ מוצא אחרת.

פעילות לכיתות ד'-ו'

שלב א פעילות בזוגות

נחלק את התלמידים לעבודה בזוגות. כל שני תלמידים יקבלו חתיכה של פאזל (נספח 4) העוסק באחת העליות לארץ ישראל. התלמידים יקראו וילמדו על העלייה ומאפייניה.

שלב ב פעילות כיתתית

כל זוג יביא את החלק שלו ויחד תיוצר מפת ארץ ישראל גדולה. שימו לב: יש 15 חלקי פאזל המרכיבים שלוש מפות של ארץ ישראל (בכל מפה חמישה חלקי פאזל). **פעילות זו מהווה המחשה סמלית וחוויה של "קיבוץ גלויות" ואחדות עם ישראל בארץ ישראל.**

המשך הפעילות לכיתות א'-ו'

שלב ג הקראת קטע מתוך מכתב שכתב סבא לנכדתו

"עניין העלייה ארצה היה בהווייתנו. כל הזמן חיינו במחשבת ארץ ישראל. בבית דיברנו עברית עם התינוקות. גם שמות עבריים טהורים נתנו לילדנו ללא כל תוספת של צליל צרפתי או אחר, כמנהג תוניסיה. אני, שהייתי רב צעיר מאוד, טיפלתי גם באימון בנשק של הבחורים שהיו בעיר רבנותי כהכנה לעלייה ארצה. שיעורים בעברית, היסטוריה של עם ישראל והתבוננות במפת ארץ ישראל היו מעשה יומיומי" (נספח 3).

שלב ד דיון וסיכום

נקיים דיון קצר במליאה בעקבות המכתב על תפיסת עולמו של כותב המכתב בנושא העלייה. נכתוב את עיקרי הדברים על הלוח (רצוי לרשום את הדברים בצד הלוח ולהשאירם על לתחילת שלב 5 של היחידה).

שלב ה דיון בקבוצות וסיכום במליאה

נתחלק לקבוצות ונדון בשאלות כגון: מטרות העלייה, קשיי העלייה, אפשרויות לקליטה מיטבית. הדיון יכלול שיח וסיכומים על הלוח. מומלץ לאפשר השמעת הדברים וסיכומם בלוח שיתופי או במצגת שיתופית בכיתות בהן הדבר מתאפשר מבחינה טכנולוגית.

עבודה בשתי קבוצות

קבוצה א' תדון בשאלה: "למה יהודים עולים לארץ ישראל? מהי מטרת עלייתם?" ותנסה חמש סיבות לכך, מתוך חיפוש מידע במקורות מידע (סידור, תנ"ך, מגילת העצמאות ומקורות נוספים), או מידע אישי.

דוגמה ללוח

"מי שיש לו איזה למה שלמענו יחיה - יוכל לשאת כמעט כל איך"

(ויקטור פרנקל מצטט את ניטשה בספר "האדם מחפש משמעות")

למה לעלות?	מהם הקשיים המלווים את העולים?	כיצד ניתן לקלוט עלייה יותר טוב? דברים שלמדנו מהרב גץ*:
1) ה' הבטיח את הארץ	1) עזיבת המשפחה	1) שייכות - "כולנו יהודים"
2) זה חלום כל הדורות	2) השפה	2) פניה לעולה בשפתו
3) ארץ ישראל קדושה	3) ריבוי תרבויות: חוסר שייכות	3) יצירת חברה רב תרבותית
4) ארץ ישראל זה המקום הכי בטוח ליהודים	4) קשיי התאקלמות	
5) חוק השבות	5) המצב הביטחוני	

*עמודה זו תישאר ריקה בשלב זה ותושלם רק לאחר השלב הבא.

שלב 1 עבודה במליאה ובקבוצות עם סיפורים אודות הרב גץ בנושא: כיצד ניתן להיות "קולט עלייה" יותר טוב?

א. פתיחה: המורה יציין: עד כה הבנו ש...

1. מצד אחד "עלייה" היא משהו מדהים, וכי פעולה זו היא מעיין הליכה בדרכיו של אברהם אבינו וקיום מצוות "לך לך", מתוך נכונות לוותר על הבית ועל אזור הנוחות שבו גדלת ונולדת כדי לעלות לארץ ישראל, אך מצד שני זה מאוד מאוד קשה.
 2. פעם כולנו היינו עולים. כולנו הגענו לארץ ישראל כעולים במהלך 150 השנים האחרונות. אם לא אנחנו - אז ההורים / סבא וסבתא / סבא וסבתא רבה... וכן הלאה. לכן מוטלת עלינו, ילדי החמ"ד שחיים היום בישראל, אחריות להיות "קולטי עלייה" טובים אשר מתאמצים להקל על העולים החדשים.
- בקבוצות קטנות נקרא ונעסוק במספר סיפורים על מעשיו של הרב גץ, דמות החמ"ד לשנה זו, ונראה כיצד נהג הרב עם העולים והתאמץ מאוד לקלוט אותם ולהקל עליהם (נספח 5).

קבוצה ב' תדון בשאלה: "אלו קשיים מלווים בעלייה לארץ ישראל?" ותנסח חמישה קשיים משמעותיים שיש לעולים חדשים המגיעים לארץ ישראל מארצות שונות, מתוך חיפוש מידע במקורות מידע (סידור, תנ"ך, מגילת העצמאות ומקורות נוספים), או מידע אישי.

דיון במליאה - סיבות לעלייה וקשיים

א. התלמידים ישתפו את חברי הכיתה בדברים שעלו בקבוצה. המורה תנהל דיון ותרזז על הלוח את הסיבות והקשיים שעלו בדיון בצורת טבלה כפי שמודגם בהמשך היחידה. (יש להשאיר מקום בלוח לכתיבת כותרת וכן להשאיר את העמודה השמאלית בטבלה ריקה עבור סיום היחידה).

ב. ניתן להעמיק את הדיון סביב הנכתב בטבלה ולהפנות שאלה לתלמידים: האם בעיניהם הקשיים הרבים "שווים"? כלומר האם שווה להתמודד עם כל כך הרבה קשיים למען הגשמת חלום העלייה לארץ?

ג. אם יש תלמידים עולים בכיתה, ניתן להעצים אותם ולבקש מהם לשתף למה עלו ומהם הקשיים שהתמודדו עימם ואולי עדיין מתמודדים עימם.

ד. אפשר לסכם את הדברים ולהדגיש שאפשר ושווה לעלות, אך זה לא קל. לקבוצות יותר בוגרות אפשר לכתוב את הציטוט מספרו של ויקטור פרנקל: "מי שיש לו איזה למה שלמענו יחיה - יוכל לשאת כמעט כל איך" (ניטשה).

דיון וסיכום במליאה בעקבות מכתבו של הרב גץ:

נחזור אל המכתב שכתב הסבא לנכדתו בהקשר לעלייה לארץ ישראל (נספח 3), וזאת במטרה לחשוב כיצד ניתן להקל על העולים בקשיים השונים שעומים הם מתמודדים ולסייע להם להשתלב.

המורה תציין שהקטע שקראו לקוח נכתב על ידי הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל, ובמכתב הוא אכן תיאר את מעשיו למען קליטה מיטבית למען העולים לארץ, אפילו עוד בהיותם בארץ המוצא, עוד טרם העלייה לארץ.

המורה תסכם בטור השמאלי של הטבלה את הפעולות שניתן לעשות לקליטה מיטבית כפי שלמדנו ממכתבו של הרב גץ. ניתן להעמיק ולדון מה ניתן לעשות על מנת להקל על תהליך העלייה והקליטה בארץ, הן מצד המדינה הקולטת, הן מצד החברה, הן מצד הקהילה והן מצד העולים עצמם.

ב. נחלק את התלמידים לקבוצות. ניתן לכל קבוצה סיפור אחר מתוך נספח 5. התלמידים יסמנו בסיפורם כיצד נהג הרב גץ על מנת להקל על העולים.

ג. נשלים עם התלמידים את העמודה השלישית בטבלה - דברים שלמדנו מהרב גץ "כיצד ניתן לקלוט עלייה טוב יותר?"

ד. סיכום: המורה תסכם כי העלייה לארץ ישראל היא זכות גדולה ומימוש החזון של גאולת עם ישראל בארץ ישראל. אומנם העלייה מלווה באתגרים רבים ולא קלים, אך קיימים פתרונות רבים להקל על העולים ולסייע בקליטתם, ואנו גם יכולים ליטול חלק, להקל עליהם ולעזור להם.

שלב 2 סיום - צפייה בקליפ

"נס אלוקי" של יוסי טורצקי.

הקליפ המרגש מספר את סיפורם של זוג החתן, יוסי, עלה לארץ מאנגליה, והכלה עלתה לארץ מאתיופיה. היכולת שלהם להינשא זה לזה ולבנות את ביתם בארץ ישראל היא תוצאה של תקומת מדינת ישראל ושל התגשמות חלום הדורות לשוב אליה, כפי שאנו רואים בימינו. בניית בית משותף (גם במובן הפרטי וגם במובן הלאומי) אינה קלה, אך כולנו יכולים להיות שותפים בה ולעשות כל שביכולתנו בכדי שעולים מכל העולם ירגישו שישראל היא ביתם.

כרטיסי מידע המיועדים לשכבה הצעירה (כיתות א'-ג')

להלן 15 כרטיסי מידע העוסקים בגלי עלייה מרכזיים לארץ ישראל, ממגוון ארצות מוצא, ומשנים שונות - מהעבר ועד לימנו אנו.
 כל כרטיס כולל: שם העלייה (אם יש כינוי), שנת העלייה, ארץ המוצא, מספר העולים, אופן העלייה, תיאור ופרטים ייחודיים נוספים.

עליית הייקים

גרמניה

שנת עלייה
1931-1939

מספר עולים
60,000

מבצע יכין

מרוקו

שנת עלייה
1952-1967

מספר עולים
200,000

עלייה ראשונה ושנייה

רוסיה | מזרח אירופה

שנת עלייה
1882-1914

מספר עולים
רוסיה - 4,000
מזרח אירופה - 35,000

אעלה בתמ"ד

תימן

שנת עלייה
1881

מספר עולים
כמה אלפי עולים

ארצות הברית

ארצות הברית

שנת עלייה
1967-1974

מספר עולים
100,000

עלייה רביעית וחמישית

אירופה ואסיה

שנת עלייה
1924-1939

מספר עולים
210,000

עלייה שלישית

אירופה

שנת עלייה
1919-1924

מספר עולים
35,000

מבצע משה ומבצע שלמה

אתיופיה

שנת עלייה

1984-1991

מספר עולים

20,000

מבצע תושייה

מצריים

שנת עלייה

1956

מספר עולים

250

תנועת ההעפלה

אירופה

שנת עלייה

1940-1947

מספר עולים

עשרות אלפי עולים

אמריקה הלטינית

ארגנטינה | ברזיל

שנת עלייה

2000-2015

מספר עולים

30,000

מרבד הקסמים

תימן

שנת עלייה

1949

מספר עולים

42,862

מבצע עזרא ונחמיה

עירק

שנת עלייה

1949-1951

מספר עולים

110,000

ברית המועצות לשעבר (רוסיה)

כל מרחבי ברית המועצות לשעבר (רוסיה)

שנת עלייה

1985-1991

מספר עולים

1,000,000

עליית יהודי לוב

לוב

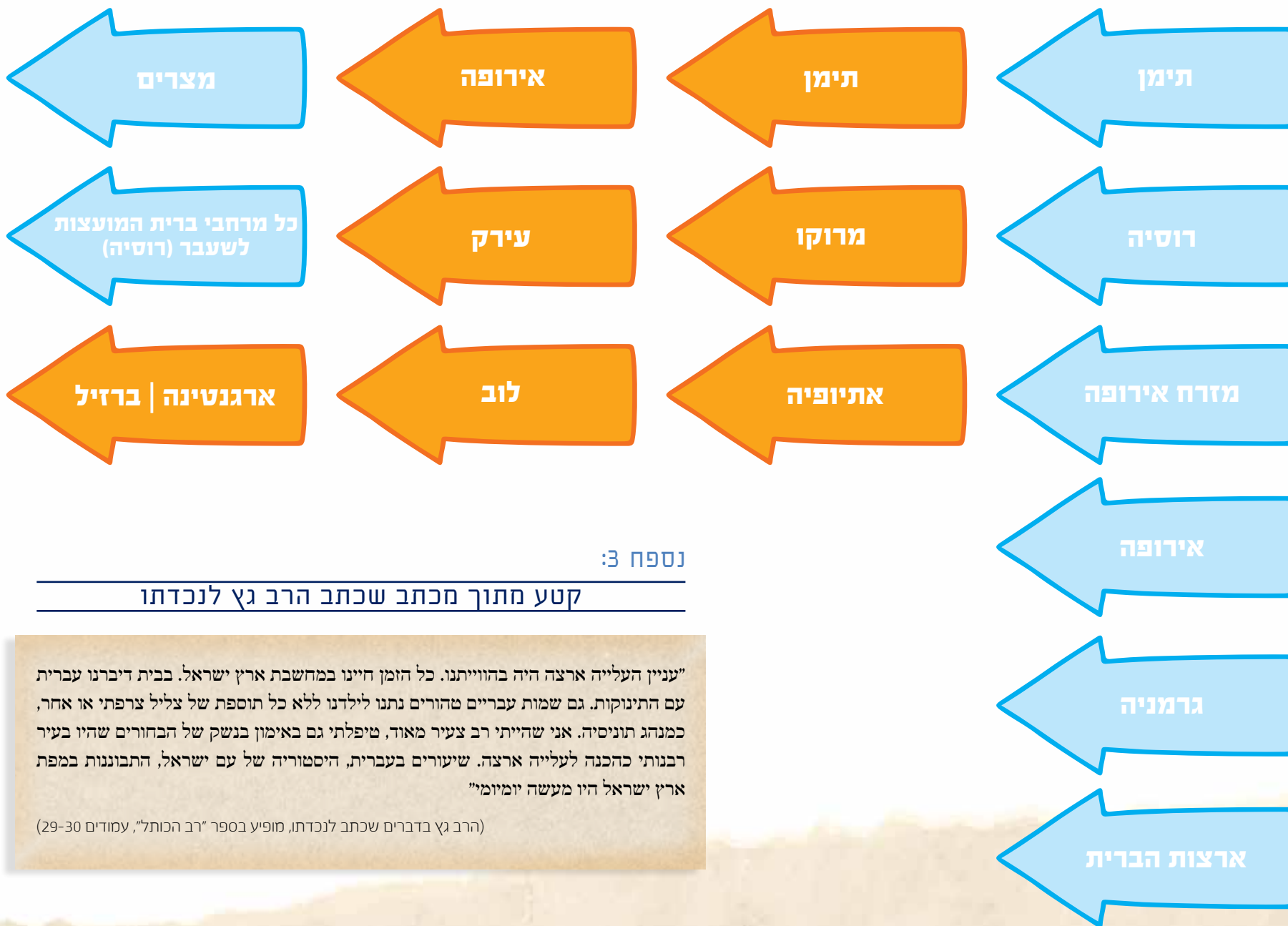
שנת עלייה

1949-1952

מספר עולים

30,000

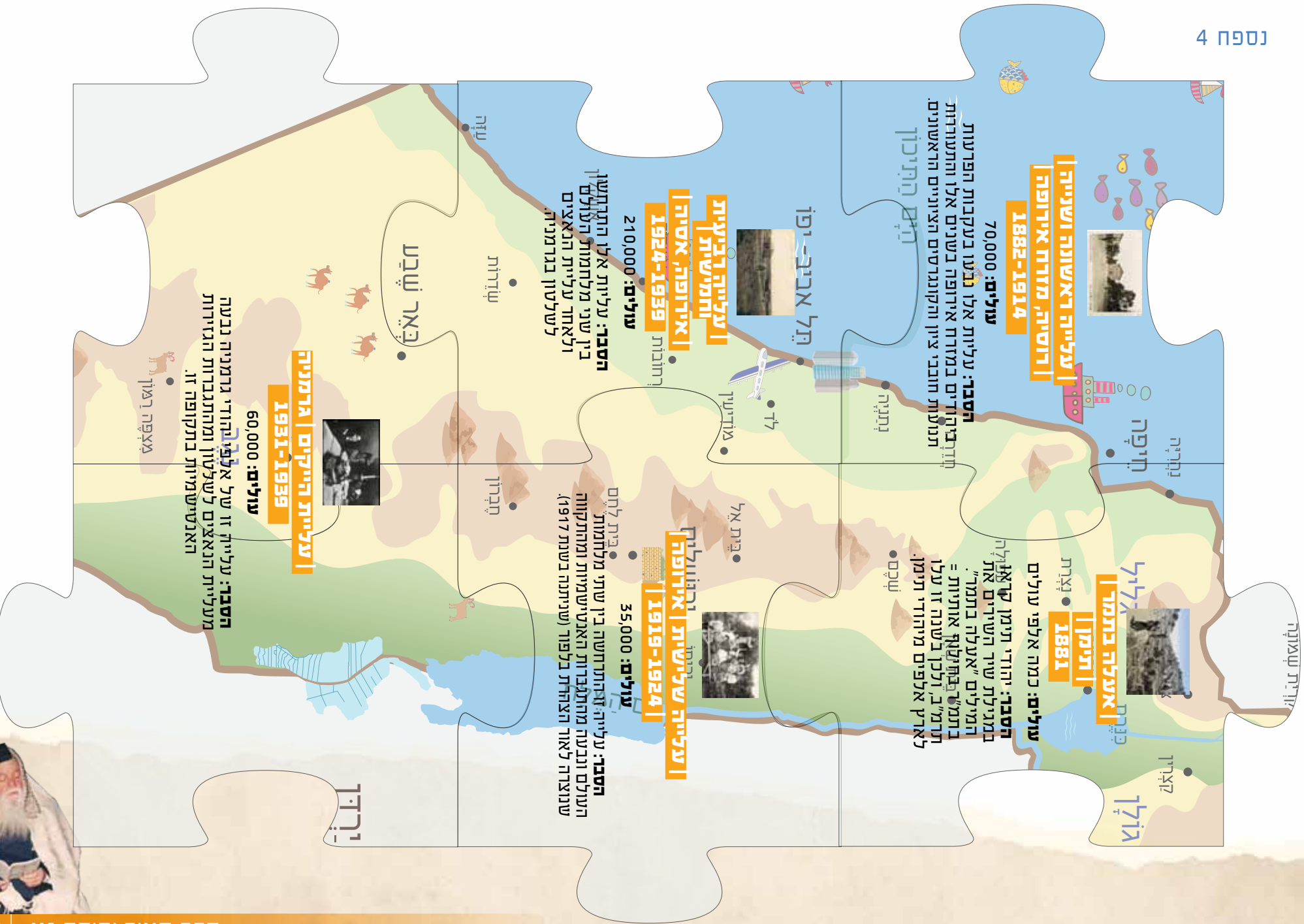

נספח 3:

קטע מתוך מכתב שכתב הרב גץ לנכדתו

"עניין העלייה ארצה היה בהווייתנו. כל הזמן חיינו במחשבת ארץ ישראל. בבית דיברנו עברית עם התינוקות. גם שמות עבריים טהורים נתנו לילדנו ללא כל תוספת של צליל צרפתי או אחר, כמנהג תוניסיה. אני שהייתי רב צעיר מאוד, טיפלתי גם באימון בנשק של הבחורים שהיו בעיר רבנותי כהכנה לעלייה ארצה. שיעורים בעברית, היסטוריה של עם ישראל, התבוננות במפת ארץ ישראל היו מעשה יומיומי"

(הרב גץ בדברים שכתב לנכדתו, מופיע בספר "רב הכותל", עמודים 29-30)

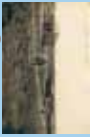

עלית ראשונה ושנייה
רוסיה, מזרח אירופה
1882-1914

עולים: 70,000

הסבר: עליות אלו נבעו בעקבות הפרעות חדרבורדים במזרח אירופה בשנים אלו והתערבות תנועות חובבי ציון והקונגרסים הציוניים הראשונים. **תום התיכון**

תל אביב-יפו

עלית דביעית וחמישית
אוסיה, אסיה
1924-1939

עולים: 210,000

הסבר: עליות אלו התרחשו בין שני מלחמות העולם ולאחר עליית הנאצים לשלטון בגרמניה.

עלית שלישית
אירופה
1919-1924

עולים: 35,000

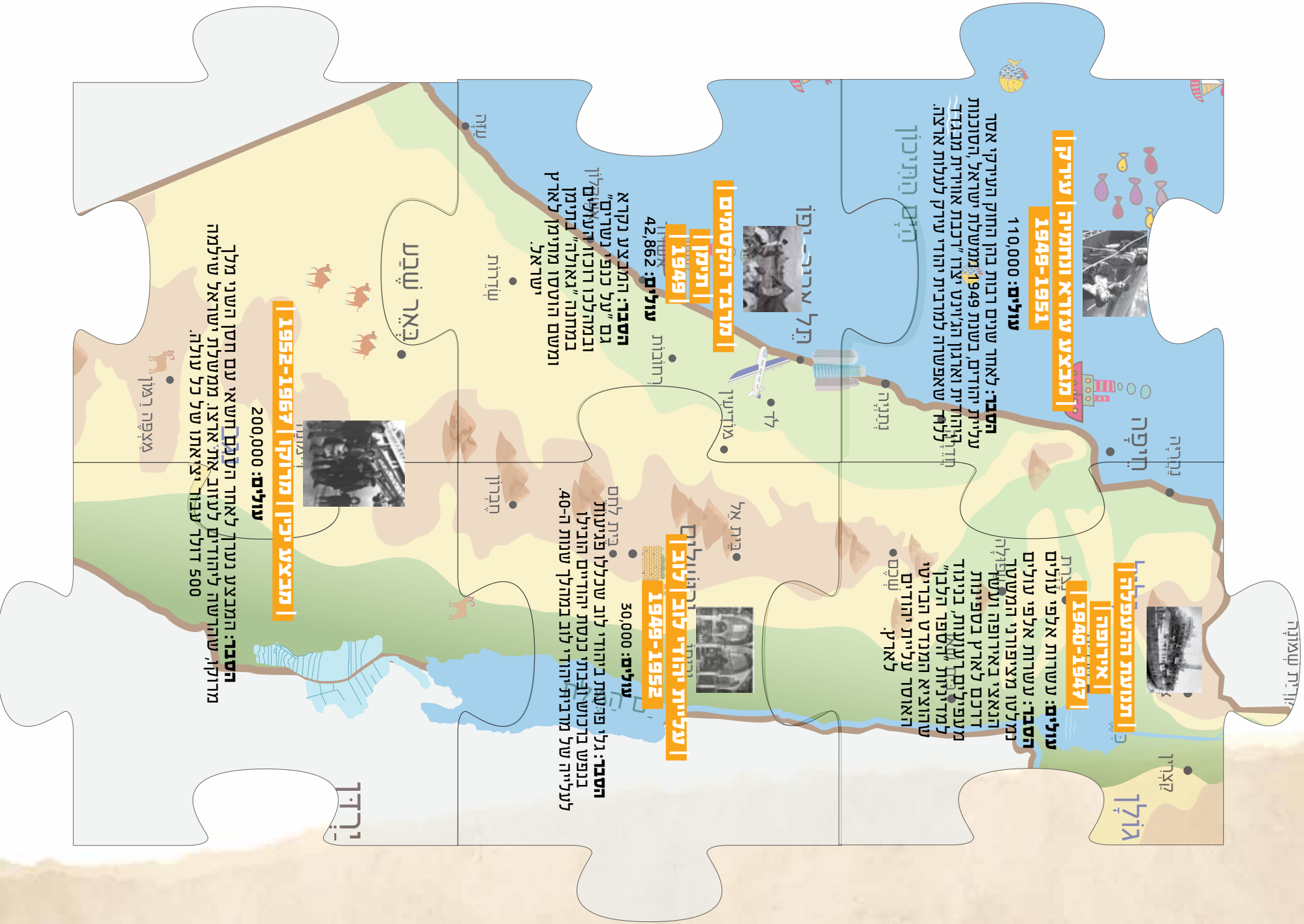
הסבר: עלייה צהרית שהתחשה בין שתי מלחמות העולם ונבעה מהתפרות האנטישמיות ומחתרות שנוצרה לאור הצהרת בלפור (שניתנה בשנת 1917).

עלית הייקים
גרמניה
1931-1939

עולים: 60,000

הסבר: עליית זו של אלפי יהודי גרמניה נבעה מעליית הנאצים לשלטון ומתגברות הנזירות האנטישמיות בתקופה זו.

יוז"ית שאמנה

אולך

קצ'רין

תנועת ההשפלה

אירופה

1940-1947

עולים: עשרות אלפי עולים

נמלטו מציפורני המשטר הנאצי באירופה ומשאר דרכים לארץ בספינות מעפילים רעועות, בניגוד למדיניות "חספ הכלב" שהוציא המנדט הבריטי האוסר עליית יהודים לארץ. שֶׁסֶס

ח'יפה

נמרניה

מבצע עזרא ונחמיה | עירק

1949-1951

עולים: 110,000

הסבר: לאחר שנים רבות בהן החוק העירקי אסר עליית יהודים, בשנת 1949 ממשלת ישראל, הסוכנות היהודית וארגון הגיונט יצרו "דרכת אווירית מבגדד ללוח שאפשרה למרבית יהודי עירק לעלות ארצה.

תיס התיוון

תל ארבה-יפן

מרכז הקסמים

תימן

1949

עולים: 42,862

הסבר: המבצע נקרא גם "על כנפי נשרים" ובמהלכו הוכזזו העולים במחנה "צאלה" בתימן ומשם הוטסו מתימן לארץ ישראל.

פ'ית אל

עליית יהודי לוב

1949-1952

עולים: 30,000

הסבר: גלי פליגת ביהודי לוב שכללו פגיעות בנפש ברכוש ואבטתי נסתי יהודיים הובילו לעלייה של מרבית יהודי לוב במהלך שנות ה-40.

ח'קרין

נ'אר ש'בע

מבצע יוני | מרוקו

עולים: 200,000

הסבר: המבצע נערך לאחר הסכם חשאי עם חסן השני מלך מרוקו, שהרשה ליהודים לעזוב את ארצו. ממשלת ישראל שילמה 500 דולר עבור יציאתו של כל עולה.

יר'דן

מ'צפה רמון

ע'זה

ש'דרות

מבצע תושייה | מאדים | 1956

עולים: 250

הסבר: מבצע שביצע חיל הים הישראלי להעלאת יהודים מפורט סעיד ומפורט פואד שבמצרים לישראל.

נקרה
ח'יפה

אראות הברית | 1967-1974

עולים: 100,000

הסבר: גל עלייה זה התעורר בעקבות ניצחונותיהן של ישראל והחלבת גבולות הארץ במחמת ששת הימים.

לליל

כנרת

קצרין

אולן

תים התיכון

מבצע משה ומבצע שלמה | אתיופיה | 1984-1991

עולים: 20,000

הסבר: עליית ביתא ישראל החלה בסוף שנות השבעים וגבתה את חייהם של כארבעת אלפים נפש אשר לא הצליחו להגיע לארץ עשוחאל.

תל
לד
מלדעין

פית אל

ברית המועצות לשעבר (רוסיה) | כל מרחבי ברית המועצות לשעבר (רוסיה) | 1985-1991

עולים: 1,000,000

הסבר: במסך השנים אסרה ברית המועצות פעילות ומעורבות ציונית. עם קריסתה עלו לארץ מיליון יהודים.

פית לחם

תברון

נאר שבע

אמריקה הלטינית | ארגנטינה, ברזיל | 2000-2015

עולים: 30,000

הסבר: בעקבות משברים כלכליים ושינוי במעמדם של היהודים בדרום אמריקה עלו ארצה אלפי יהודים.

מצפה רמון

ירדן

גזית

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

א. סיפורו של ישי

ישי הרצל עלה ארצה ממרוקו ללא הוריו, וכך הוא כותב: "להורי קשתה המחשבה שאפרד מהם, אולם הם הבינו שזה הצעד הנכון והרשו לי להצטרף לעולים. נפרדנו מתוך תקווה שנזכה להתראות במהרה בארץ... קשה היה לנו בלי הורינו, בלי חום המשפחה, בלי האוכל המוכר של אימא... אולם הרב גץ, השלים לנו את החסר. הוא התייחס לכל אחד ואחד מבני החבורה כאל בנו. הוא עודדנו ברגעים הקשים... הרב הכשירנו לקראת עלייתנו ארצה... הכינונו נפשית לקראת הקשיים הצפויים לנו במדינה הקמה והנבנית וששכניה אורבים לה להשמידה. מדינה שאנחנו נהיה מבניה הבונים והמיישבים אותה... אכן, אין ספק בליבי כי ההכנה שהכין אותנו הרב מבחינה ערכית ורוחנית סייעה לנו בקליטתנו ובהתערותנו בארץ"

(רב הכותל, עמוד 34)

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

ג. סיפורו של יעקב דדיה

מספר יעקב דדיה: "עליתי לארץ כילד בשנת תשט"ו (1956) מקזבלנקה שבמרוקו. הפלגנו לחיפה ומשם נסענו עשרים וחמש משפחות באוטובוס ישן ומקרנע לכרם בן זמרה. התקרבונו ליישוב, עיפיים מהדרך הקשה אל ארץ לא נודעת. מה רבה הייתה הפתעתנו - ילדי בית הספר המתינו לנו ודגלים בידיהם, כיבדונו בפרחים ובסוכריות וקיבלונו בסבר פנים יפות. הייתה זו יוזמה של הרב גץ שרצה להמתיק עלינו את חבלי הקליטה. בידוע כמה קשה יהיה לנו, אשר באנו מעיר מפותחת, להיקלט במקום זה - ללא כבישים, חשמל ומים.

(רב הכותל, עמוד 46)

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

ד. סיפורו של הרב שלמה ממן

הרב שלמה ממן, כיום רב מושב כרם בן זמרה, מספר: "הגעתי ארצה בשנת תשכ"ב (1962), יומיים לפי ראש השנה, ופניתי לבית הורי בעפולה. לחג סוכות נסענו לבית דודי במושב כרם בן זמרה. היכרותי הראשונה עם הרב הייתה בשמחת תורה, פגישה ששינתה את כל תכניותיי. לאחר הריקודים פנה אלי הרב ואמר: "הבא גמרא ונלמד". התחלנו ללמוד גמרא בצוותא. לאחר הלימוד התעניין הרב מהיכן אני והיכן למדתי בעבר. לפתע אמר לי הרב: "רבי שלמה, אתה לא עוזב את המושב. אתה נשאר פה. תהיה פה חבר מושב ונמנה אותך כשוחט". דבריו שנאמרו בהחלטיות כה רבה שכנעו אותי ונשארתי לגור במושב עד היום".

(רב הכותל, עמוד 46)

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

ב. הרב גץ בחלסה

הרב, אשתו וארבעת ילדיהם עלו לארץ ועברו לגור ב"חלסה". חלסה הייתה מחנה אוהלים שהוקם לעולים באזור חיפה. במחנה התגוררו בתנאים קשים משפחות רבות. הצפיפות הייתה רבה והתנאים קשים, אולם בני משפחת גץ מוכנים היו לייסורי הקליטה בחבל המולדת... יום אחד חיפש פקיד לשכת העבודה פועל שיסייע לו במשרד. להפתעתו גילה בחור צעיר, מאיר יהודה גץ שמו, עם חיוך על שפתיו, מוכן לכל. הפקיד החליט לנסותו בעבודה והבחור לא הכזיב. הוא ידע לדבר עם כל עולה בשפתו - עם האחד באידיש, עם השני בצרפתית, עם השלישי בערבית ועם האחר בספניולית. עזרה משמעותית הושיט אותו בחור במשרד ותרם רבות בקליטת העולים ובשיבוצם בעבודה.

(רב הכותל, עמוד 42)

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

ה. "אצלנו במרוקו"

חשוב היה לרב שכל חברי המושב יתערו בארץ, יתקשרו לאדמה ויחושנו כישראלים. לעיתים היו אנשים משוחחים עימו ותוך כדי שיחה היו אומרים: "אצלנו במרוקו..." כשהרב שמע זאת היה מזדעזע ואמר "אצלנו - אצלנו זה פה בארץ ישראל!"

(רב הכותל, עמוד 49)

סיפור מעשיו של הרב גץ זצ"ל למען קליטת העלייה בארץ ישראל

ו. מיזוג גלויות

"ואף למיזוג הגלויות ברחבי הארץ פעל הרב. מושבים רבים היו מורכבים מבני עדה אחת, אף שהרב שאף שישובים יהיו מורכבים מבני עדות שונות. הוא היה מתקשר למחלקת ההתיישבות בסוכנות ומבקש מהם לשלוח עולים מעדה מסוימת למושב מסוים על מנת שבמושב זה יהיה מיזוג גלויות. כך הורכבו בגליל מושבים נוספים המורכבים מבני עדות שונות."

(רב הכותל, עמוד 51)

היכרות עם הרב גץ לתלמידי החינוך המיוחד

נושא היחידה

חינוך מיוחד

כתיבה

דסי גלבר וחגית כהן, בית ספר חמ"ד סיני רמלה

איורים

דסי גלבר

מספר שיעורים מומלץ

מטרות היחידה (ידע, ערכים, מיומנויות)

התלמידים ילמדו על אהבת העם, התורה והארץ של הרב גץ, דמות השנה בחמ"ד.

מבנה היחידה

כל שיעור יכלול עיון בסיפור על הרב גץ, שיח כיתתי על פי שאלות מנחות ומילוי משימות נלוות.

1. אוהבים ללמוד תורה

דוד ואהרן שחקו עם חבריהם פדיונגל בחצר ליד ביתם. לפתע נעמד במקדש המגורש אדם שעיניו מאירות ופניו זוהרות וכלו מקרין אהבה וחם.

שאל דוד את אהרן: "אתה ספיר את האיש הזה?"

"כן", ענה אהרן, "זהו רב העירה שלנו".

חשבו הילדים לעצמם: מדוע הרב עומד במקדש המגורש?

התקרבו הילדים אל הרב ג'.

פנה אליהם הרב ואמר: "פיר לשחק פדיונגל, אבל מהנה יותר ללמוד תורה. בואו אתי לבית המדרש ונלמד יחדיו תורה".

ענו הילדים במקהלה: "אנחנו לא רוצים ללמוד תורה! רוצים לשחק!"

לא הספיקו הילדים לסים את דבריהם והרב נעלם.

לאן נעלם הרב?

עברו חמש דקות ולקראתם בא אדם הלבוש בבגדי ספורט.

התפלאו הילדים ושאלו אחד את השני: "מי האיש הזה?"

היה זה הרב ג' שהצטרף למשחק הפדיונגל והבקיע שערים. בזכותו נצחה הקבוצה של דוד. הילדים נהנו מאד לשחק עם הרב.

לאחר המשחק התישב הילדים בצד המגורש. נגש אליהם הרב ג' ואמר: "נהנינו יחד לשחק, עכשו נלך לבית המדרש ונלמד בהנאה ספור תורה".

הרב ג' הלך לכאן בית המדרש, והילדים אצדו אחריו בצעדים מהירים.

בבית המדרש הרב מאיר והודה ג' הציג ספר והמחזיז את ספור בקור הפלאכים אצל אברהם.

כך כל יום שחק הרב עם הילדים ולאחר מכן הלכו כלם יחד ללמוד תורה.

כך גילו הילדים שהם אוהבים גם לשחק פדיונגל, אך גם ללמוד תורה.

מעגל שיח

מעלת לימוד התורה.

היכולת להתמיד בקיום מצוות ולהתמודד עם פיתויים.

שיתוף בחוויות מלימוד תורה.

משימה כיתתית

הכנת לימוד משותף על הרב ג', חלוקת תפקידים והעברת הלימוד לכיתות אחרות.

הכנת כרזות המעודדות לימוד תורה ותלייתן במרחב הבית ספרי.

תכנית 'המתמיד' - להקדיש 5 דקות ביום לקריאת תהילים או לימוד פרשת השבוע. אפשר בהפסקה או בכל זמן קבוע אחר.

איירה: דסי גלבר

2. רב של חסד

בַּשָּׁבֶת בְּצִיָּהָרִים נִשְׁמְעוּ דְּפִיקוֹת בְּדִלְתָא.

יַעַל פְּתַחַה אֶת הַדִּלְתָא וַיִּנְתֵּן עִמָּד בְּפִתְחָא.

יַעַל פְּנֵתָה אֶל יוֹנְתָן וְאָמְרָה: "הַשְּׁעָה לֹא נֹחָה, אָבָא עֲכָשׂוּ לִוְמֵד וְאָמְרָא נְחָה".

שָׁמַע הָרַב אֶת קוֹלוֹת הַשְּׂיִחָה וַיֵּצֵא אֶל הַפֶּתַח: "יַעַל חֲמוּדָה פְּתַחֵי אֶת הַדִּלְתָא, בֵּיתְנוּ פְּתוּחָא לְכָל אָדָם".

פְּנָה הָרַב אֶל יוֹנְתָן וַשְּׂאֵל אוֹתוֹ: "מָה שְׁלוֹמְךָ יוֹנְתָן?"

יִנְתֵּן סִפֵּר עַל מְרִיבָה שְׁהִיְתָה לוֹ עִם אָחִיו הַקָּטָן וְעַל סִפֵּר חֲדָשׁ שְׁהוֹרִיו קָנוּ לוֹ.

מָה עָשָׂה הָרַב? הוֹשִׁיבוּ לְיַד הַשְּׁלֶחָן וְהִסְבִּיר שֶׁשְׁלוֹם בֵּין אָחִים חָשׁוּב וְלָכֵן כְּדָאי לְוַתֵּר.

הַרְבֵּנִית אָסְתֵּר, שְׁתַּמִּיד אוֹהֶבֶת לְאַרְחֵי וּלְפִנֵּק אֶת הָאוֹרְחִים בְּמִטְעָפִים, שְׁמָעָה אוֹתָם מִשׁוֹחֲחִים, קָמָה מֵהָר מֵן הַפֶּטָה וְנִגְשָׂה לְפִטְבָּחָא.

יֵאָדוּ לְדַעְתְּכֶם הִגִּיב יוֹנְתָן? הָאֵם הִסְפִּים לְוַתֵּר לְאָחִיו הַקָּטָן?

הָאֵם לְדַעְתְּכֶם רַק יוֹנְתָן בִּקֵּר בַּשָּׁבֶת זֹאת בְּבֵית הָרַב גַּךְ וְנִהְיָה מוֹדְבְּרֵי תוֹרָה וּמִמְטַעְפִּים?

מעגל שיח

▶ המעלות במצוות שבין אדם לחברו בכלל ובהכנסת אורחים בפרט.

▶ הרווח והמחיר במצוות הכנסת אורחים.

▶ שיתוף בחוויות מהכנסת אורחים.

משימה כיתתית

▶ הכינו מסיבת ראש חודש שנושאה הכנסת אורחים על-פי הרב גץ והזמינו אליה כיתה אחרת.

▶ חשבו כיצד תוכלו לתרום במעשה חסד לאורך השנה לטובת תלמידי בית הספר.

▶ שאלו את ההורים וספרו לחבריכם בכיתה על מצוות הכנסת אורחים הנהוגה בביתכם.

איירה: דסי גלבר

3. אוהבים את הארץ

"בקר טוב", בָּרַךְ הָרַב גַּךְ אֶת הַתְּלִמִּידִים.
הַתְּלִמִּידִים הִתְיָשְׁבוּ בְּמַהֲרָה עַל כְּסֵאוֹת הָאֶבֶן שֶׁבְּכַתֵּה. הָרַב הוֹצִיא גֵיר מִכִּיסוֹ וְצִיר עַל הַלֶּחֶם.
הַצְּבִיעַ בְּנִימִין וְשָׂאֵל: "הָרַב, מַה צִּירָתְךָ?"
קָרָא הָרַב לְבִנְיָמִין וְאָמַר לוֹ: "הִסְתַּפַּל, זֹהוּ מִפֶּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲרֻצְנוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְהָאֶהָבָה. הִנֵּה,
כָּאֵן נִמְצָא הַיָּשׁוּב כְּרִים בֶּן זְמֵרָה בּוֹ אֲנִי נִמְצָאִים."
הִתְבּוֹנְנוּ הַתְּלִמִּידִים בְּמִפְּהָ שֶׁצִּיר הָרַב דְּקוֹת אֲרָפוֹת וְנִסּוּ לְהִבִּין.
לְפִתְעַ הַצְּבִיעַ הָרַב עַל נִקְדָּה נֹסֶפֶת בְּמִפְּהָ וְהִכְרִיז: "כָּאֵן נִמְצָא הַיָּשׁוּב עַלְמָה. מִי גֵר בַּיָּשׁוּב
עַלְמָה?"
מִיד הַצְּבִיעַ מִיכַל, עוֹדֵד וְשִׁירָה וְקָרָא בְּמִקְהֵלָה: "אֲנִי!"
"יֵשׁ לִי הַפְּתָעָה בְּשִׁבְלֵיכֶם", לַחֵשׁ הָרַב גַּךְ. "מִחֵר נִצָּא לְטִיֵּל בְּאֲרֻצְנוֹ הַיָּפָה וּבְמַהֲלֵכוֹ נִבְקַר
בַּיָּשׁוּב עַלְמָה."
כָּל הַתְּלִמִּידִים שָׂמְחוּ. הֵם אָהְבוּ מְאֹד אֶת הַטִּיֵּלִים עִם הָרַב. הָרַב הִתְכַּפֵּף וְהָרִים אֲרָגָז גְּדוֹל.
מַה יֵּשׁ בְּאֲרָגָז? חֲשִׁבוּ הַתְּלִמִּידִים. אוֹלֵי כּוֹבְעִים? אוֹלֵי בְּקִבְגָּי מִים?
הָרַב הוֹצִיא מֵהָאֲרָגָז מַעֲדָר וְכֵלֵי רִיק וְקָרָא לְכָל הַתְּלִמִּידִים לַעֲשׂוֹת כְּמוֹהוּ וְלַצָּאת אֲחֵרָיו.
הַתְּלִמִּידִים יָצְאוּ יַחַד עִם הָרַב לְחֻצָּר, שָׁם מָלְאוּ אֶת הַכֵּלִים בְּחוֹל. כְּשֶׁהָיוּ הַכֵּלִים מְלֵאִים חֲזְרוּ
הָרַב וְהַתְּלִמִּידִים לַכְּתָה.
לְאַחַר מִכֵּן חִלַּק הָרַב שְׁתֵּי לֵים רַכִּים לְכָל תְּלִמִּיד וְהִסְבִּיר: "אֵלֹהֵי שְׁתֵּי לֵים שֶׁל פְּרָחִים. אֲנִי נִשְׁתַּל
אֶת הַשְּׁתֵּי לֵים בְּעִצִּיצִים וּמִחֵר כְּשֶׁנִּצָּא לְמוֹנֶשֶׁב עַלְמָה נִשְׁתַּל אֶת הַשְּׁתֵּי לֵים בְּגִנּוֹת שֶׁל הַתּוֹנְשָׁבִים,
וְכֵן הַיָּשׁוּב עַלְמָה יִהְיֶה מְטַפֵּחַ יוֹתֵר וְהָאֲרֶץ נִשְׁלַנּוּ תִהְיֶה עוֹד יוֹתֵר יָפָה."
לְמַחֲרָת, לְאַחַר הַתְּפִלָּה, יָצְאוּ הַתְּלִמִּידִים וְהָרַב לְטִיֵּל לְמוֹנֶשֶׁב עַלְמָה, כְּשֶׁהָרַב קוֹרָא בְּקוֹל: "אֵם
אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהַכִּיר אֶת הָאֲרֶץ וְלֶאֱהָב אוֹתָהּ - צִרְיֹה לְטִיֵּל כְּהוֹ!"
בְּדַרְגָּה הִסְבִּיר הָרַב לְתְּלִמִּידִים עַל צְמֻחִים שׁוֹנִים, הֵם שָׂרוּ שִׁירִים וְהִתְבּוֹנְנוּ בְּנוֹף.
כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְמוֹנֶשֶׁב עַלְמָה שִׁתְּלוּ הַתְּלִמִּידִים אֶת הַשְּׁתֵּי לֵים.
כְּשֶׁחֲזְרוּ לַכְּתָה הִרְגִישׁוּ הָרַב וְהַתְּלִמִּידִים שֶׁהֵם אוֹהֲבִים יוֹתֵר אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

מעגל שיח

- ◀ מעלותיה של ארץ ישראל.
- ◀ הדרכים להכרת הארץ ולחיזוק החיבור אליה.
- ◀ שיתוף בחוויות מטילים בארץ ישראל.

משימה כיתתית

- ◀ להכין הדרכה ומשימות לקראת טיול.
- ◀ לבחור מקום בארץ ולהכין תעודת זהות למקום.
- ◀ לבחור פינה בחצר בית הספר ולטפח אותה.

איירה: דסי גלבר

הרבי מלובביץ' והרב גץ לבתי הספר של חב"ד

הרבי מלובביץ' והרב גץ

יחידה א היכרות עם הרבי מלובביץ' והרב גץ

מספר שיעורים מומלץ

הקשרי הוראה

א. במסגרת אבן הדרך "והעמידו תלמידים הרבה" - חיבור בין אוכלוסיות שונות בבית הספר ובקהילה.

ב. בבתי הספר של חב"ד כחלק מהרחבת העיסוק בדמותו של הרב מלובביץ'.

ג. במסגרת אבן הדרך "טיפוח זהות ציונית-דתית" - מתוך עיסוק בדמויות מופת במפתח הלב מתוך אמונה, בשיעורים סביב מורשת וציונות (מבצע אנטבה) ועוד.

ד. במסגרת "שיח אקלים" - על חברות, משמעותה וערכה.

מטרות היחידה (ידע, ערכים, מיומנויות)

א. התלמידים יכירו את דמויותיהן המופלאות של הרבי מלובביץ' ושל הרב גץ.

ב. התלמידים ייחשפו להערכה ולכבוד ההדדי בין שתי הדמויות ויפנימו את היחס הראוי לזולת.

ג. התלמידים ייחשפו לשיח פנים רבני סביב ענייני השעה, המבטא לקיחת אחריות על כלל ישראל והתמודדות עם סוגיות הנמצאות על סדר היום.

כתיבה

עדיאל גץ

שכבות גיל

י-י"ב

מבוא

הרב מנחם מנדל שניאורסון, "הרבי מלובביץ'" והרב מאיר יהודה גץ הן שתיים מתוך דמויות המופת הרבניות שעמדו לעם היהודי בדור האחרון. למרות נקודות השוני הרבות ביניהם, שני הרבנים חלקו הערכה וכבוד הדדי זה לזה ועמדו בקשר של מכתבים סביב סוגיות ערכיות ורוחניות. המפגש בין שתי הדמויות מאפשר לנו לפתוח צוהר לשיחת תלמידי חכמים ומזמין עיון ולימוד בה ומתוכה. ביחידה זו התלמידים יכירו את הדמויות האלה ואת הקשרים ביניהן מתוך חשיפה למכתבים שכתבו זה לזה. בהמשך, תלמידי הכיתות הגבוהות ייחשפו לשיח רבני-הלכתי סביב סוגיית הודאה על נס, וכיצד למדו וחוו אותה שני גדולים אלו.

מבנה היחידה

שלב א - עבודה אישית: למידה עצמית על אחת הדמויות.

שלב ב - עבודה בזוגות: לימוד על הדמות הנוספת, תוך קריאה ועיון בתכתובת ההדדית.

שלב ג - במליאת הכיתה: דיון אודות הדמויות והרחבה להקשרים רלוונטיים.

שלב ד - העשרה: סרטונים אודות הדמויות להעמקת הלמידה.

מהלך יחידה א

שלב א עבודה אישית: התלמידים יכירו את שתי הדמויות.

נחלק את הכיתה לשתי קבוצות: קבוצת הרב גץ וקבוצת הרבי מלובביץ'. כל תלמיד בקבוצה מקבל את "כרטיס הדמות" (נספח 1) של הקבוצה שלו, קורא את הכרטיס וכך מכיר את הדמות (בכיתות המצוידות באמצעים טכנולוגיים אפשר לשלוח את התלמידים לחפש מידע נוסף על הדמויות, או לחילופין להדריך את התלמידים לעשות את עבודת ההכנה כ"שיעורי בית"). יובהר לתלמידים כי עליהם ללמוד על מנת ללמד בהמשך תלמיד אחר.

שלב ב עבודה בזוגות: התלמידים יכירו את התכתובת בין שני הדמויות ומשמעותה.

1. כל תלמיד מוצא 'בן זוג' מהקבוצה השנייה - עצמאית או בתיווך המורה. התלמידים 'עורכים הכרות הדדית': תלמיד מקבוצה א' מספר לתלמיד מקבוצה ב' על הדמות שלמד עליה ולהפך. אפשר להנחות את התלמידים למצוא נקודות דמיון ושוני בין הדמויות.

2. מחלקים לתלמידים מספר מכתבים שהוחלפו בין הרבי מלובביץ' לבין הרב גץ (נספח 2). התלמידים קוראים את המכתבים ומסכמים אותם בטבלה (נספח 3).

שלב ג במליאת הכיתה: דיון על שתי הדמויות.

• נשאל את התלמידים:

◀ מה נקודות הדמיון בין הרב גץ לרבי מלובביץ'?

◀ מה נקודות השוני בין הרב גץ לרבי מלובביץ'?

• נתבונן בטבלאות שהתלמידים הכינו ונברר:

◀ מה מהות הקשר ביניהם? נראה שזה קשר שהוא כביכול 'רק' חברי, אבל יש בו עומק ומשמעות רבה, ביחס לתפקידים הציבוריים שכל אחת מהדמויות הרבניות ממלא, ביחס לאחריות להמשכיות לימוד תורה וביחס לכלל ישראל.

• אפשר להרחיב דיון זה לשלל נושאים רלוונטיים בהקשר של חיי הכיתה:

◀ עוצמה של חברות שבבסיסה נמצאים ערכים משותפים (ערכים משותפים מסוגלים לגבור על שונות רבה)

◀ איזו שאלה הייתי שואל את הרבי מלובביץ' ו/או את הרב גץ, וכד'.

שלב ד העשרה: למעוניינים, ניתן לשלב במהלך היחידה סרטונים או קטעי סרטונים אודות הדמויות.

על הרבי מלובביץ'

על הרב גץ - סרטון קצר

על הרב גץ - סרטון ארוך

2 כרטיסי דמות

כרטיס דמות 1 הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל, "רב הכותל"

הרב גץ נולד בתוניס בט"ו באב ה'תרפ"ד ולמד אצל הרב מצליח מאז. בתקופת מלחמת העולם השנייה היה במחנות העבודה של הנאצים וניצל. הרב גץ הוסמך לרבנות בתוניס בגיל שמונה עשרה וכיהן כרב בעיר סוק אל ארבע בצפון מערב תוניסיה. כדי לקבל הכרה מהשלטונות בפעולותיו כרב, למד משפטים בהתכתבות והוסמך כעורך דין. היה פעיל בתנועה הציונית בתוניס והשפיע על בני קהילתו לעלות לארץ בנוסף דאג שבני הקהילה ילמדו להשתמש בנשק, מחשש לפרעות מצד הערבים. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לישראל.

בשנות החמישים הגיע למושב כרם בן זמרה שבגליל העליון והיה ממייסדי בית הספר "בניהו" ביישוב. כיהן כרב היישוב וכמנהל בית הספר הממלכתי דתי האזורי, ובנוסף שימש כמפקד הצבאי של האזור ופעל בגבול לבנון במסגרת שירותי המודיעין. כרב היישוב דאג שיהיו תפילות משותפות לבני כל העדות, ורק בראש השנה התפצלו לשני מניינים: אשכנזי וספרדי.

היו שניסו לשכנעו להשתמט מהשרות הצבאי, שהרי רב הוא, תושב יישוב ספר ובעל משפחה ברוכת ילדים, כך שלפי כל הדעות ביכולתו לקבל פטור מהשרות, אולם הוא רצה בכל מאודו לשרת בצבא ישראל. לימים אף תיקן כי רק תלמידים ששירתו בצבא יוכלו ללמוד בישיבת המקובלים "בית אל", ואף הקפיד על כך.

במלחמת ששת הימים שכל את בנו בכורו, אבנר בקרב לשחרור ירושלים, ובן נוסף, יאיר, נהרג בתאונת דרכים שנים לאחר מכן. בשנת ה'תשכ"ח (1968) עבר לגור בירושלים ומונה על ידי הרבנות הראשית ל"רב הכותל ויתר המקומות הקדושים מסביב להר הבית". בשנת ה'תשנ"ב מונה גם כרב של כל המקומות הקדושים בארץ ישראל. היה בעל ידע במספר שפות, דבר שסייע לו בקבלת אורחים רשמיים בכותל במהלך השנים. מלבד תפקידיו כרב הכותל הרב היה נוהג לקום מידי לילה לתיקון חצות' והיה עוסק בתורת הנגלה והנסתר במשך שעות רבות מידי יום.

בשנת ה'תשל"ג (1973) שיקם הרב גץ את המבנה של ישיבת המקובלים "בית אל", הקים את הישיבה מחדש ועמד בראשה. שלושה ימים לפני מותו הושלמה בניית הישיבה במקומה המקורי, והוא השתתף בחנוכת הישיבה. הרב גץ נפטר בכ"ג באלול ה'תשנ"ה (1995) ונקבר בבית הקברות בהר הזיתים.

כרטיס דמות 2 רבי מנחם מנדל שניאורסון, הרבי מלובביץ'

רבי מנחם מנדל שניאורסון, הרבי מלובביץ', נולד בי"א בניסן ה'תרס"ב (1902) באוקראינה. בהיותו כבן שבע עברה המשפחה לעיר יקטרינוסלב (כיום דנפרופטרובסק), שם התמנה אביו לכהן כרב. לצד התמדה והעמקה בש"ס, פוסקים ותורת הנסתר, גילה התעניינות גם באסטרונמיה ובמדעים. לאחר נישואיו עבר לברלין, שם למד באוניברסיטה מתמטיקה, פיזיקה ופילוסופיה. בברלין הוסמך לרבנות על ידי הרב יחיאל יעקב וינברג, מחבר ה"שרידי אש". בשנת תרצ"ג עבר לפריז, שם למד הנדסת חשמל בבית ספר

לעבודות ציבוריות ובאוניברסיטת סורבון. בשנת תש"א (1941) הצליח להימלט מהנאצים באירופה והצטרף לחמיו שהתגורר באותה העת בשכונת קראון הייטס ברובע ברוקלין שבניו יורק. הוא החל לנהל את מוסדות חב"ד: מרכז החינוך, ארגון "מחנה ישראל" והוצאת הספרים "קה"ת" ("קרני הוד תורה"), ולפרנסתו עבד כמהנדס אניות בצי האמריקני, עד שהתפטר משרבתה העבודה במוסדות החסידות.

בשנת תש"י (1950) נפטר חמיו הריי"צ. בי' בשבט תשי"א, בדיוק ביום השנה הראשון לפטירת הריי"צ, הוכתר ר' מנחם מנדל לאדמו"ר. תקופת הנהגתו התאפיינה בפריחה ושגשוג גדול של חסידות חב"ד, ופעילותה הפכה להיות חובקת עולם. הוא שלח "שלוחים" לרחבי העולם להפצת יהדות וקירוב לבבות, ומאות אלפי יהודים מרחבי העולם נסעו לבית מדרשו בניו יורק על מנת להתברך וליטול עצה מפיו. הוא יצר קשרים הדוקים עם גדולי הרבנים והאדמו"רים בארץ ובחו"ל, ורבים מהם ביקרו במעונו. כמו כן, דמויות מפתח בפוליטיקה הישראלית נהגו לפקוד את מעונו, בהם: זלמן שז"ר, מנחם בגין, יצחק רבין, שמעון פרס, אריאל שרון, בנימין נתניהו, ואחרים. הוא נהג להשמיע בתקיפות את דעותיו על המתרחש בארץ, גם כאשר הייתה בדבריו ביקורת חריפה על הפוליטיקאים שבאו לבקרו.

הרבי מלובביץ' נהג לערוך בכל מועד מיוחד "התוועדות" (המקבילה החב"דית ל"טיש" החסידי) בבית מדרשו בניו יורק. היה בקי בתור, וערך כל לילה תיקון חצות. כיהן כאדמו"ר חסידות חב"ד עד לפטירתו בג' תמוז תשנ"ד (1994).

חלופת מכתבים בין הרב גץ והרבי מלובביץ'

כ"ט בסר חשוון ה'תש"ט

הרי זו פולה אל מול פני הקדש
כ"ק סרן אדמו"ר שליט"א

אחדה"ט ונסיקת ידיו כראוי,

הריני להבהיר בזאת סברונתנין היא להפעלת חוב לחסידות. ברוח חב"ד
במחך בגין היציבה והקדושה ביומאלל יכב"ץ אמר בין חומות העיר העתיקה,
חוב זה סכוון נפיקר לבעלי חסובה הבאים מרחוק ולסייע בידם לצאת
מיוון סבולה של סמים וסריסציה עכוס"ת "כל, והכל הוא ברוח הורכת כ"ק
סרן שליט"א.

בעצם, חוב זה כבר פועל הוא בסגרת יום אחר כשרע וברצוננו להרחיבו
ולנססו באופן יום יומי ודורש הדבר הרצאות גדולות באחזקה, כלכלה וכד'
וזקוקים לעריכת סגנית בחו"ל.

לכן אני טקט את ברכת סרן שליט"א נחמך ה' בידנו יצלה ובזכה בסהרה
ידיו בהגלות האור הגנוז ובשוב טכיקט פנינו בהיכלה בחסד וברחמים גמורים.

כעטיות טערת הקדש בתצורת ה' טריד מקדסנו

בן-יירות"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
להבאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ז' שבט השל"ח
ברוקלין

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
רב פעלים כו" מו"ה מאיר יאודה סי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ט"ז טבת - שהגיע אך זה עתה -
ע"ד עבצות זמן החונה בתו פרה אלישבע תמר תי' עם כ"ג
האברך הו"ח אי"א נו"נ כו" מו"ה זאב שי' ליום י"ה טבת
- העל"ס,

הנני בזה להביע ברכתי מזל מזל טוב ושתחי'
בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על
יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה והי
תורת החסידות.

וכת"ר וזוג" הרבנית חיי' ירוו מהם ומכל יו"ח שי'
רוב נחה יהודי חסידותי.

בכבוד ובברכה מזל טוב
מזל טוב

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ערב ביהמ"צ, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"ם עוסק בצ"צ
וכו" הררס"י שי

שלום וברכה!

נצטערתי רבות על השמחה שהגיעתני שגורמים לכה"ר עגמה נפש וכו'
בשביל ענין שאני באמצע,

ענין שהוכנו הפצה היהדות תורה ומצוותי,

ויה"ר שבקרוב ממש ובדרכי נועם יבוסלו כל ההפרעות לכל עניני חומ"צ,
כולל הנ"ל,

הן מצד הפגד לזה בגלוי והן מצד הפגד לזה בסתר ונתן אפוא
להתנגדותו שזוהי הנהגה כללית ואין בזה כלל חשבונות אישיים וכו',

ויפוצו מעינות תורתנו תורת אמת הלוך והוסיף ואור,
וימלא כה"ר תפקידו האחראי מתוך מנוחה הנפש והגוף ובהצלחה,

והמקום בעזרו וכמחז"ל לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי,
וידוע ההמשך שם (שמו"ר רפ"ב): עפעפיו יבחנו בנ"א-כוונת אלה
המסייעים לכה"ר וכוונת אלה כו'.

בכבוד ובברכה יתפכו ימים אלו לשון ולשפחה
ובקרוב ממש.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א
נו"ם נכבד ונעלה איש המעלה
הרב מאיר יהודא נ"י גץ
ירושלים עיה"ק חובב"א

שלום וברכה!

קצ' והפ' יתקין ויהי
לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל
כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע
ברכתי, לו ולכל אשר לו, ברכת לחיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה יתפכו ימים אלו לשון ולשפחה
ובקרוב ממש.

יחידה 2 הרב גץ והרבי מלובביץ' סביב מבצע אנטבה

קהל יעד

כיתות י"ב

מספר שיעורים

שיעור כפול

מבנה היחידה

שלב א - הכנה בבית או בכיתה: צפייה בסרטונים על מבצע אנטבה.

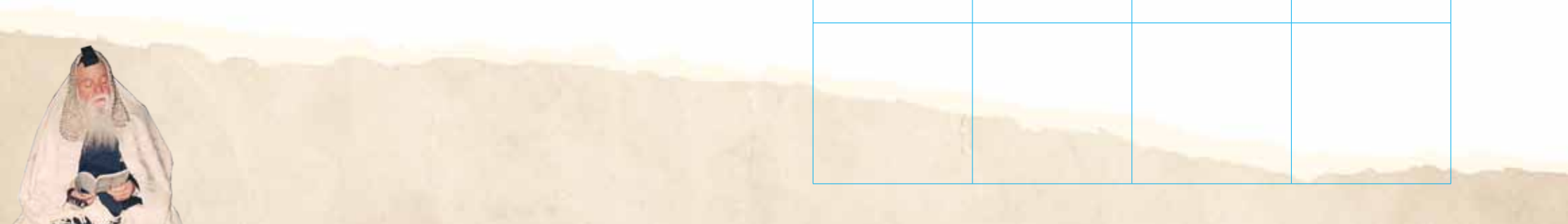
שלב ב - במליאת הכיתה: יצירת חיבור בין הדמויות (הרב גץ והרבי מלובביץ') לאירוע (מבצע אנטבה), והצגת השאלה לעיון מתוך הדיווח בביטאון של חב"ד (נספח 4).

שלב ג - בחברותות: לימוד המקורות ההלכתיים העוסקים בשאלה (נספח 5).

שלב ד - במליאת הכיתה: קריאה משותפת של תשובת הרב גץ (נספח 6).

טבלת סיכוח חלופת מכתבים

מה ה"אווירה" במכתב? (חברות / קשרים מקצועיים / אחר...)	מהו נושא המכתב?	מתי נכתב המכתב?	מי כותב למי את המכתב? (הרב גץ לרבי מלובביץ' או הרבי מלובביץ' לרב גץ?)

מהלך היחידה

שלב א שלב הכנה

יחידה זו ממשיכה את היחידה הקודמת. לקראת הפעלת יחידה זו יש לערוך הכנה הכוללת היכרות עם מבצע אנטבה (כשיעורי בית או בכיתה). ניתן לצפות באחד מהסרטונים:

[1. מבצע יונתן באנימציה](#)

[2. מבצע יונתן](#)

[3. כך היה - 40 שנה למבצע אנטבה](#)

שלב ב חיבור ליחידה הקודמת ופתיחה ליחידה הזו

רקע: ביחידה הקודמת הכרנו את דמויותיהם של הרב גץ והרבי מלובביץ', כפי שראינו, בין השניים הייתה חלופת מכתבים אינטנסיבית כאשר הרב גץ מתייעץ בכל עם הרבי והרבי מסתייע ברב גץ בפעילות חב"ד בארץ בכלל ובכותל בפרט. בין השניים מתקיימת חלופת מכתבים בכל נושא ותחום - הלכה, עיון, קבלה, הנהגות וברכות ואף בירורים פוליטיים.

בשנת 1976 נחטף מטוס של חברת אייר פרנס ועליו 105 נוסעים יהודיים ונלקח לאנטבה, שבאוגנדה, אפריקה. ב-4 ביולי 1976, ו' תמוז תשל"ו, צה"ל החליט לצאת למבצע אנטבה במטרה לשחרר את החטופים. למרות התבצרותם של החטופים במדינה עוינת, כמעט כל

החטופים חולצו בשלום. במהלך המבצע נהרגו שלושה בני ערובה וכן מפקד סיירת מטכ"ל, יונתן נתניהו, ובעקבות זאת נקרא המבצע על שמו.

לאחר מבצע אנטבה, בחסידות סאטמר ניסו להמעיט את חשיבות הנס באומרם שאי אפשר להלל את ה' ע"י חילול שבת ובפרט שנעשה ע"י הציונים. הרבי מלובביץ' יצא כנגדם בכרזות ובהתוועדויות וביקש מתלמידי חכמים שיוציאו פסק [הרבי לא היה כותב פסקי הלכה על אף שהיה בר הכין] שצריך לברך ברכת שעשה לי נס במקום הזה.

המורה יציג את הדיווח בביטאון של חב"ד על ההתרחשות באותם הימים (נספח 4).

שלב ג לימוד בחברותות

הכיתה תתחלק לחברותות.

המורה יחלק את המקורות ההלכתיים העוסקים בשאלה (נספח 5). ואת השאלות לעיון (נספח 7).

התלמידים ילמדו את המקורות תוך התייחסות ומתן מענה לשאלות שבנספח 7.

שלב ד דיון וסיכום

המורה יקיים דיון במליאת הכיתה תוך קריאה משותפת של תשובת הרב גץ (נספח 6) ודיון בשאלות המסכמות (נספח 7).

מתוך ביטאון מחב"ד (עיתון שדיווח על אירועי חסידות חב"ד בתקופת חבצע יונתן)

"...באופן בלתי צפוי נערכה התוועדות נוספת ביום שני אור לט"ו תמוז - וכך דווח בעיתון 'דבר':

הרבי מלובביץ': יש להגביר פעולות המנע

חסידי חב"ד בכפר חב"ד, קלטו שידור חי שהועבר מחצרו של הרבי מלובביץ', בארצות הברית, בשעות הלילה המאוחרות אור ליום ג'. נכללה בו התוועדות בלתי צפויה של הרבי עם חסידיו בחצרו, פחות מ-36 שעות לאחר שהסתיימה ההתוועדות הקודמת שנמשכה כשש שעות.

הרבי אמר כי פרשת אוגנדה היא אות אזהרה, ויש להגביר את פעולות המנע, לבל יישנו מקרים דומים: 'כשם שהגורמים המופקדים על הביטחון הפיזי הסיקו מסקנות להגברת אמצעי השמירה והבטיחות, כך על כולנו לעשות להגברת אמצעי הביטחון הרוחניים, שהם התורה והמצוות'.

הוא הורה לקבוע את יום ג' ערב ראש חודש מנחם אב, ליום של הוספה בלימוד תורה, תפילה, וצדקה ולתת לצדקה סכום השווה למחיר שלוש ארוחות בעד כל נפש מבני הבית...

מקורות הלכתיים לעיון: ברכת "שעשה לי נס במקום הזה"

שאלה לגבי ברכת "שעשה לי נס במקום הזה" מתעוררת בגמרא במסכת ברכות פרק ט' וממשיכה לדיון הלכתי:

גמרא במסכת ברכות פרק ט, דף נד, א משנה: הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה גמרא מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא (שמות י"ח) ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו' אניסא דרבים מברכינן אניסא דיחיד לא מברכינן והא ההוא גברא דהוה קא אזיל בעבר ימינא נפל עליה אריא איתעביד ליה ניסא ואיתצל מיניה אתא לקמיה דרבא וא"ל כל אימת דמטית להתם בריך ברוך שעשה לי נס במקום הזה ומר בריה דרבינא הוה קאזיל בפקתא דערבות וצחא למיא איתעביד ליה ניסא איברי ליה עינא דמיא ואישתי ותו זמנא חדא הוה קאזיל ברסתקא דמחוזא ונפל עליה גמלא פריצא איתפרקא ליה אשיתא על לגוה כי מטא לערבות בריך ברוך שעשה לי נס בערבות ובגמל כי מטא לרסתקא דמחוזא בריך ברוך שעשה לי נס בגמל ובערבות אמרי אניסא דרבים כולי עלמא מיחייבי לברוכי אניסא דיחיד איהו חייב לברוכי

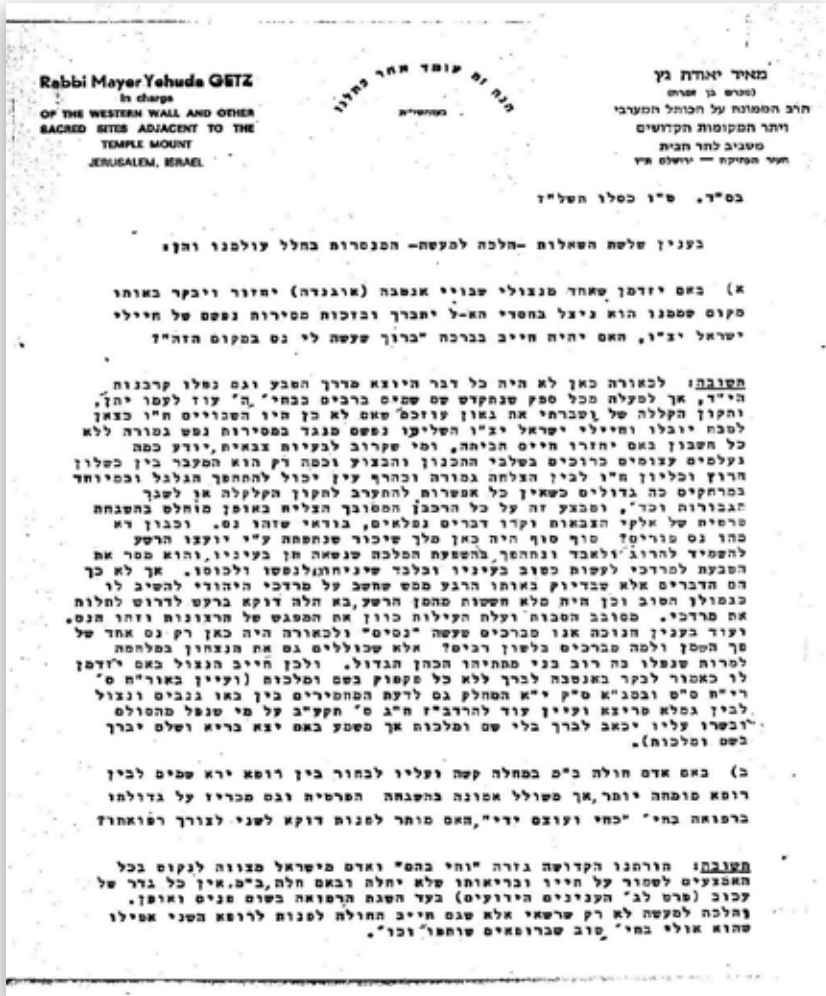
לסיכום הקטע: המשנה במסכת ברכות עוסקת בברכות הראיה ובכללם ברכת שעשה נסים לאבותינו במקום שמגיעים אליו [למשל מקום חציית בני" את הירדן, או נפילת אבני יריחו] והגמרא פותחת בשאלה האם היחיד מברך על ניסי עצמו? ועונה הגמרא שכן כי כך למדנו מרבא שבא אליו אדם שהלך במקום הנקרא "עבר ימינא" ושם פגש אריה ובדרך נס ניצל ורבא אמר לו לברך שכאשר שגיע לשם. הרמב"ם, רא"ש, רי"ף והר"ן פוסקים ישר את דברי הגמרא ללא הסבר שמקום שהתרחש הנס צריך לברך.

לעומתם האבודרהם והרא"ש מלוני"ל [קדם לרא"ש המפורסם 1000 שנה] סברו שיש לברך אך ורק במקום שהנס "יוצא מדרך הטבע". מכאן אנו לומדים שאדם שהיה בסכנה אך ההצלה לא הייתה מיוחדת אין לו לברך ואומר לא להקשות מניסי פורים גם הם היו מעל הטבע שכן בוטל [ע"י האיגרת השנייה המתירה להיקהל ולעמוד על נפשם] אגרת ההשמדה, וגם שהיה מוכן להרג רב רק בגלל שזו אסתר. וגם את חנוכה חוגגים עקב נס פח השמן שהיה מעל הטבע.

כך ציטט רבי יוסף קארו בספרו הבית יוסף [שהוא מביא את כל הדעות על ההלכה הזו ואז בספרו שולחן ערוך פוסק את מה שהביא בבית יוסף] וכך פסק בשו"ע:

תשובת הרב גץ לרבי

"יש אומרים שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא יוצא ממנה העולם; אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו, כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצול וכיוצא בזה, אינו חייב לברך; ויש חולק, וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות"

מג"א: לא מצאתי מי שחולק דהיאך יעלה על הדעת להקרא נס דבר שהוא בדרך הטבע ומ"ש הרב"י סוף סימן רי"ט בשם הריב"ש היינו לומר כשנעשה לו נס צריך לברך גם הגומל אבל בדבר שמנהג העולם פשיטא דאין לברך שעשה לי נס וכ"מ בב"ח:

מכאן מבין המג"א שהגדרת שעשה לי נס היא בסכנה מוחשית ולא דווקא בהצלה פלאית [כגון נברא מעיין]

ט"ז סימן רי"ט: ... הטעם דברכת הנס ניתקן על תוספת על מה ששייך בברכת הגומל בדבר שהוא חוץ לטבע לגמרי והכל מודים שאצבע אלוקים הוא הגדרת הט"ז היא יותר מעודנת מברי הרא"ש מלוניל שצריך שיהיה ברור לעין כל שהייתה פה השגחה מיוחדת של ה' ית'.

המג"א בסימן רי"ט: הגומל: וכשיגיע למקום שנעשה בו הנס מברך שעשה לי נס במקום הזה: עיין סי' רי"ח סעיף ט' (י) וי"א שאין מברכין: ואם נעשה לו נס מברך רק בהגיע לאותו מקום ברוך שעשה לי נס כמ"ש ס"ס רי"ח ונ"ל דמי שהלך בדרך אפילו שלא במקום סכנה ובאו עליו לסטים להרגו וניצול מברך עם"ז, ועכשיו נהגו לברך כל מי שנעשה לו נס וכ"כ בלבוש:

המג"א מחזק את דבריו שזה רק אם זה סכנה מוחשית למיתה יברך ואין צורך בהצלה פלאית ומביא דוגמה למי שגורס שאין צורך בנס פלאי אזי יברך כגון אדם שהיה קרוב לסכנה תאורטית שכמעט פגעה אבן בראשו או שחץ חלף סמוך אליו מאד יברך אבל מי שגורס שצריך נס פלאי לא יברך.

המשנה ברורה מביא את דעת הרדב"ז שיש לברך כמו הדעה השניה דהיינו רק אם היה קרוב לסכנה ולא סכנה ממש אבל הוא פוסק כמחן שיש לברך רק בנס פלאי. הרדב"ז דן בשתי האפשרויות המובאות בשולחן ערוך, ופוסק שאדם שנפל מסולם צריך לברך ברכת הנסים אם הייתה שם סכנה, דהיינו כמו השיטה השנייה בשולחן ערוך. המהריט"ץ גם כן פוסק כפי הדעה השנייה, ופוסק שאדם צריך לברך ברכת הנסים במקרה שבו גנב חנק אותו, כך שאיבד הכרה, והאיש ניצל רק מפני שהגנב לא ידע שהוא לא מת.

- א. עונה על דברי הרא"ש מלוניל שנס חנוכה ופורים היו בדרך הטבע [רמב"ם]
ב. זה היה נס שלמעלה מהטבע שכן אין בדרך הטבע לחצות כזו דרך ולחלץ משם את השבויים ולצאת ללא פגע ולהצליח להמריא ללא עיכוב מצד המדינה השובה.
ג. גם אם נניח שאין זה נס היוצא מדרך הטבע יש הפוסקים שאין צורך בהצלה מסוג זה בכדי לברך בשם ומלכות [כל הראשונים, מג"א, רדב"ז, מהריט"ץ]

נספח 7

שאלות לדין בכיתה

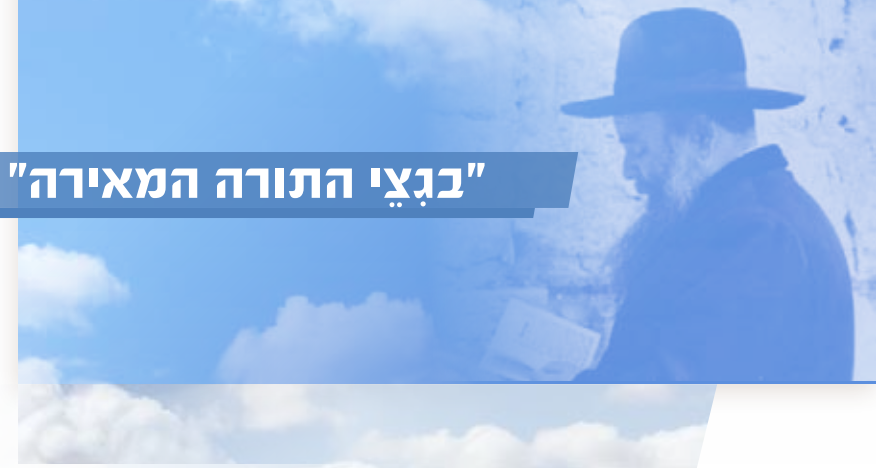
1. כתבו בקצרה מי היה הרבי מלובביץ ומי היה הרב גץ?
2. תארו מה היה הקשר ביניהם? תנו דוגמאות
3. מהם שלושת הדוגמאות שהגמרא מביאה לצורך לברך ברכת שעשה לי נס? התוכלו לתת מאפיין לכל אחת מהדוגמאות?
4. קראו את דברי הרא"ש מלוניל, האם כל הדוגמאות שבגמרא רלוונטיות לדברי הרא"ש?
5. למה יש חולק על דברי הרא"ש? אילו דוגמאות של דברי הגמרא יכולים להוות ההפך מדברי הרא"ש מלוניל?
6. למה מרן פסק כדברי הרא"ש מלוניל?
7. מי פסק כה"ש אומרים למעלה מהטבע" מי פסק ההפך?
8. כמו מי פסק הרב גץ?
9. האם לדעתך סוגיא זו קשורה לציונות והקמת מדינת ישראל? כמו מי גרס הרב גץ כחסידי סאטמר או כמו הציונים?
10. האם סוגיא זאת קשורה לעוד סוגיות בהם אנו נתקלים על מהותה של מדינת ישראל?

"יש שתי גישות לגבי דור הגאולה:
האחת - האומרת שצריך להמתין עד
ביאת המשיח והוא יעלה את כל עם
ישראל לארץ ישראל.
והשנייה - בה אני מאמין - דוגלת בעשייה.
קירוב הגאולה במעשה ידינו.
אנו בעצמנו נעלה ארצה ונקלוט יהודים
מכל קצוות תבל, ניישב ונבנה את הארץ.
ואכן, הננו זוכים לראות
שהארץ שמחה בדרכנו,
מקבלת באהבה את בניה השבים אליה
ונותנת פריה..."

הרב גץ

"בְּנֵי הַתּוֹרָה הַמְאִירָה"

שַׁעַר ו

הרב גץ לאגני ילדים

כתיבה: רחל סלייטר
ליוי ויעוץ פדגוגי: אסתר חטב, מפקחת ארצית קדם יסודי, חמ"ד
ייעוץ ספרותי: מלכה כהן
איור: שירלי ויסמן

עריכה לשונית: עומר פדור
ניקוד: ישראל אליצור
עיצוב גרפי ועימוד: ראומה הכט

תודה ליפתח גץ, נכד הרב, מנהל תוכן בכותל המערבי ומנכ"ל בית הרב גץ שפתח את הדלת לביתו, ליישבתו "בית אל", למנהרות הכותל ולפעולו של הרב הרב גץ

קראו והעירו: עדיאל גץ, נכד הרב ורד ינאי, מרצה ב"מכללת אורות ישראל"; אודליה ששון, דוקטורנטית ומרצה לספרות ילדים, מכללת "חמדת הדרום"; זהרית שטאל, מפקחת ג"י; דליה סעדון, מדריכה פדגוגית, מכללת "חמדת הדרום"

הרב ד"ר שרון שלום, רב קהילת "קדושי ישראל", מרצה באוניברסיטאות בר אילן ותל אביב; תמר יוסף; אביבה קסאי; חנה יומה, נגנית, מעלה שומרון; אביבה קבדה, נגנית, שכי שומרון

ירום בירוֹשָׁלַיִם

איירה: שירלי ויסמן
כתבה: רחל סלייטר

ירוס, בת החמש, נולדה בארץ אתיופיה הרחוקה. היהודים באתיופיה חלמו לעלות לירושלים ולהתפלל בבית המקדש. מדי שנה בשנה, בחג הסיג, היו עולים כלם על הר גבוה מאד, מכונים את לבם לירושלים ונשבעים לשוב אליה. אתרי שנים של צפיה התגשם החלום: ירוס ומשפחתה עלו לארץ ישראל והגיעו לעיר הקדש! בבקר יום השבת כל בני המשפחה יושבים יחד ונוקרים בדרך הארצה והמסכנת שעברו במדבר עד שהגיעו לארץ ישראל. ירוס מחבבת את בבת הארצה ומביטה על בתי האבן של העיר ירושלים הנשקפת מהחלון.

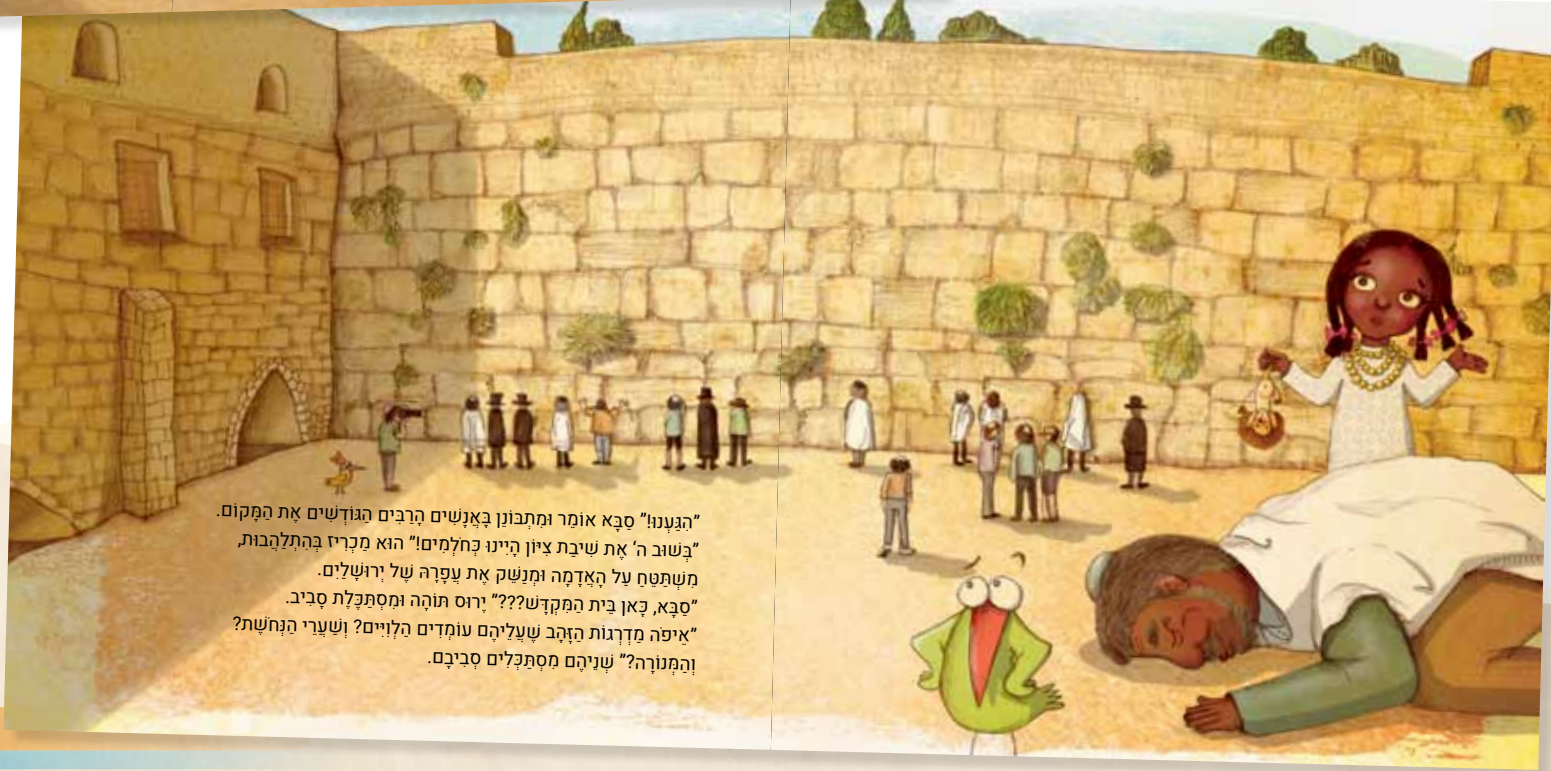
הוא קם על רגליו ומתעטף בגלימתו, "אני הולך להתפלל במקום מיוחד. את רוצה להצטרף אלי?" ירוס מהנהנת בראשה בשמחה, וצמותיה מקפצות בעליזות. "מענין מהו המקום המיוחד שסבא רוצה להתפלל בו..." היא תוהה לעצמה ונוקרת בספורים של סבא על בית המקדש המפאיר שנבנה בירושלים. "אולי סבא רוצה שנתפלל היום בבית המקדש?" עיניה השחרות של ירוס בורקות, וחיכה מגלה שמי גמות חן.

"סבא, כשגרנו באתיופיה ספרת לנו ספורים מיוחדים על ירושלים, אתה זוכרת?" ירוס שואלת, "אמרת לנו שירושלים עשויה מזהב!" "כן... כך גם ספר לי סבא שלי..." סבא עונה ומלטף את ראשה.

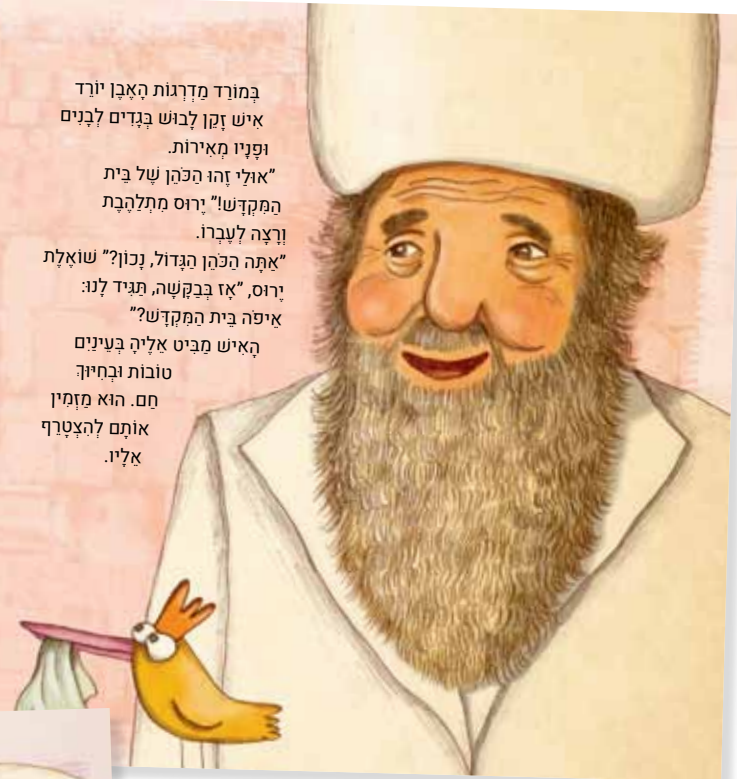
סבא וירוס פוסעים יחד ברחובות ירושלים ומתפעלים ממראות עיר הקדש.
 "מה זה?" ירוס מצביעה על קירות אבן גבוהים.
 "אלו חומות ירושלים," סבא מסביר לה.
 ירוס נכנסת אל הסמטאות הצרות והקרירות ומקפצת בחדוה על מרצפות האבן העתיקות. בקצה הסמטה היא ממתינה לסבא, והם פוסעים לאטם על שביל עפר המוביל אל רחבה גדולה.

"הנענו!" סבא אומר ומתבונן באנשים הרבים הגודשים את המקום.
 "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים!" הוא מכריז בהתלהבות, משתטח על האדמה ומנשק את עפרה של ירושלים.
 "סבא, כאן בית המקדש???" ירוס תוהה ומסתכלת סביב.
 "איפה מדרגות הזהב שעליהם עומדים הלויים? ושערי הנחשת? והמנורה?" שניהם מסתכלים סביבם.

סבא נותן לה יד ויחד הם מתקרבים
 אל קיר האבנים הגבוה. אנשים רבים
 עומדים מולו, עטופים בטליתות
 ומתפללים.
 "זהו הכתל המערבי," האיש מסביר,
 "מעבר לכתל נמצא הר הבית, ושם עמד
 פעם בית המקדש. כבר אלפים שנה
 שהבית חרב..."
 סבא מקשיב ואינו מאמין. הוא ממשיך
 להתבונן סביבו ולחפש את בית
 המקדש. פניו נעצבות ודמעות בעיניו.
 "אז אין בית מקדש?" ירוס שואלת
 בעצב ומסתכלת על הכתל המערבי.

במורד מדרגות האבן יורד
 איש זקן לבוש בגדים לננים
 ופניו מאירות.
 "אולי זהו הכהן של בית
 המקדש?" ירוס מתלהבת
 ורצה לעברו.
 "אתה הכהן הגדול, נכון?" שואלת
 ירוס, "אז בבקשה, תגיד לנו:
 איפה בית המקדש?"
 האיש מביט אליה בעיניים
 טובות ובחיוך.
 חם. הוא מזמין
 אותם להצטרף
 אליו.

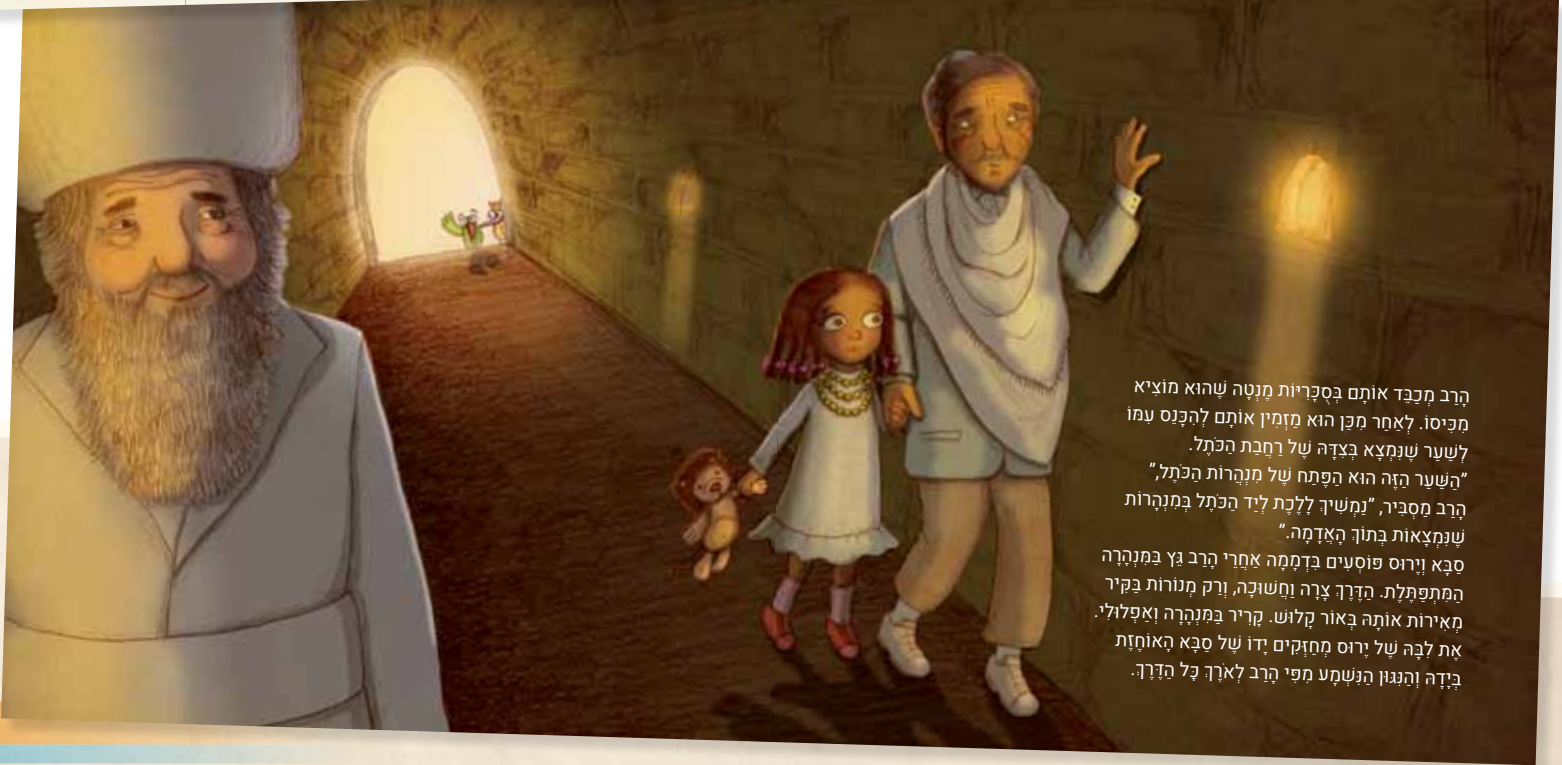
האיש מסתכל עליהם ומבין ללבם. אחר כך הוא פונה לאנשים
 הרבים המתקבצים סביבו כדי ללחץ את ידו.
 "שבת שלום, הרב גץ, אחד המתפללים מברך את הרב.
 "מי זה הרב גץ?" סבא תוהה לעצמו ומקשיב לשירת האנשים.
 "הרב גץ הוא רב הכתל," מספר אחד האנשים לחברו בקול רם,
 "הוא מקשיב לכלם, נותן עצות ותמיד מעודד."
 "שבת שלום!" עונה הרב למתפללים במאור פנים, "שבת שלום
 גם לכם!" פונה הרב גץ שוב אל סבא וירוס.

"צעדנו במדבר ימים רבים, סבא מספר בהתרגשות, "בלילה
 קפאנו מקור וביום היה חם מאד. חצינו נהרות שופים ויערות
 עבותים. בכל פעם שהתעייפנו מהדרך הארכה נזכרנו שירושלים
 מחכה לנו והתמלאנו בכחות מחדשים."
 "איזו אהבה לארץ ישראל!" הרב מתלהב ומחבק את סבא חבוק
 אמיץ. "ומה שמך?" הוא פונה לנכדה.
 "קוראים לי ירוס, היא עונה בבישנות.
 "ירוס זה ירושלים בשפה האמהרית, סבא מסביר.
 "ירוס... איזה שם מיוחד!" הרב מתפעל, "בואו, אקח אתכם
 למקום שישמח את לבכם!"

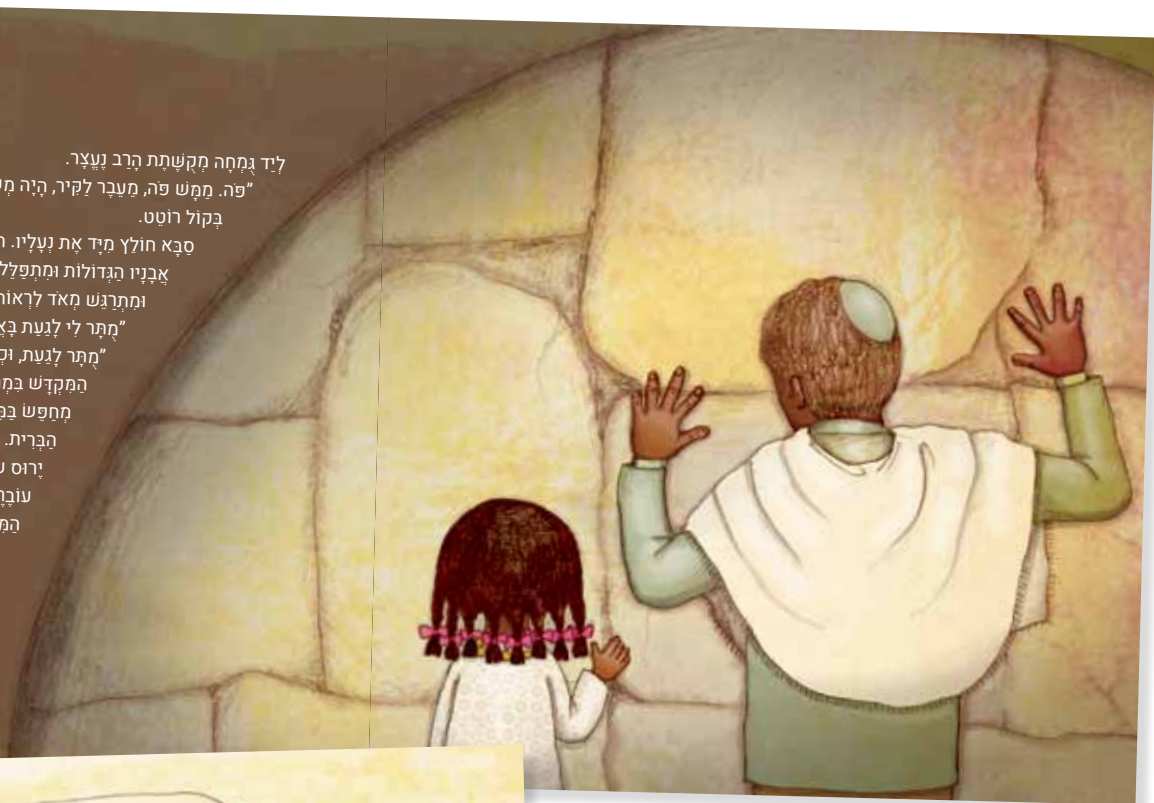
"אני רואה שאתם מתפלאים ומצטערים
 מאד שבית המקדש נחרב, הרב משתתף
 בצערם, "חשבכם שהוא עדין קיים?"
 "כן..." סבא עונה בכאב, "התפללנו,
 התגעגענו וחלמנו תמיד להגיע
 לירושלים ולבית המקדש."
 "ספר לי בבקשה על המסע
 מאתיופיה לארץ ישראל", הרב
 מבקש ומביט בעיניו הטובות
 בסבא.

הרב מכבד אותם בסקריות מנטה שהוא מוציא
 מכיסו. לאחר מכן הוא מזמין אותם להכניס עמו
 לשער שנמצא בצדה של רחבת הכתל.
 "השער הזה הוא הפתח של מנהרות הכתל,"
 הרב מסביר, "נמשיך ללכת ליד הכתל במנהרות
 שנמצאות בתוך האדמה."
 סבא וירוס פוסעים בדמקה אחרי הרב וצד במנהרה
 המתפתלת. הדרך צרה וחשוכה, ורק מנורות בקיר
 מאירות אותה באור קלוש. קריר במנהרה ואפלולי.
 את לבה של ירוס מחזקים ידו של סבא האוחזת
 בידה והנגון הנשמע מפי הרב לאורך כל הדרך.

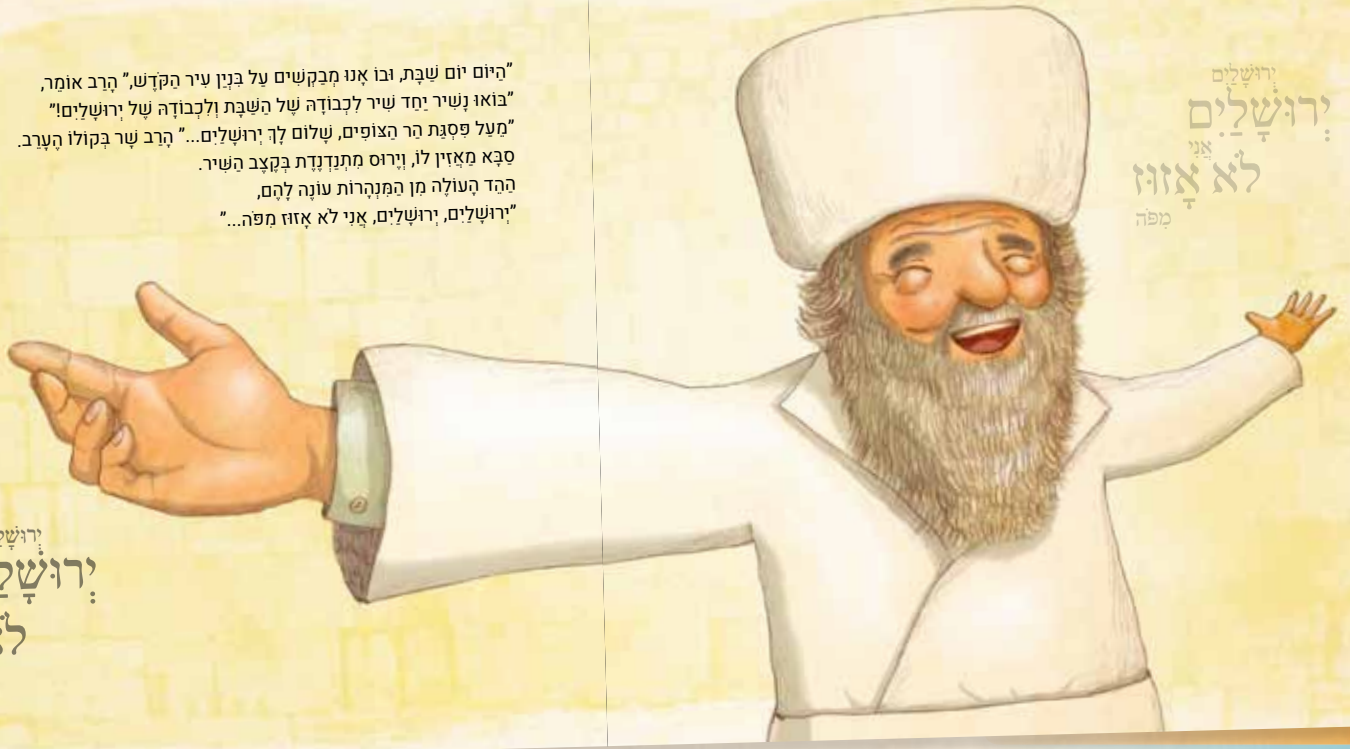
ליד גמחה מקשתת הרב נעצר.
 "פה. ממש פה, מעבר לקיר, היה מקום קדש הקדשים... " הרב אומר בקול רוטט.

סבא חולץ מיד את נעליו. הוא מתרפק על הכתל, מנשק את אבניו הגדולות ומתפלל חרישית בדבקות. הרב מתפעל ומתרגש מאד לראות את המפלה הבוקעת מלבו.
 "מתר לי לגעת באבנים האלו?" ירוס שואלת.
 "מתר לגעת, וכדאי להתפלל לה' שיבנה את בית המקדש במהרה", הרב אומר, "שנים רבות אני מחפש במנהרות את ארון העדות ולוחות הברית. אני מקווה שיום יבוא ואמצא אותם."
 ירוס עוצמת את עיניה. היא מדמינת שהיא עוברת את קיר האבנים ונקנסת לתוך בית המקדש. איזה חלום נפלא!

"היום יום שבת, ובו אני מבקשים על בנין עיר הקדש", הרב אומר, "בואו נשיר יחד שיר לכבודה של השבת ולכבודה של ירושלים!"
 "מעל פסגת הר הצופים, שלום לה ירושלים..." הרב שר בקולו הערב.
 סבא מאזין לו, וירוס מתנדנדת בקצב השיר.
 ההד העולה מן המנהרות עונה להם,
 "ירושלים, ירושלים, אני לא אזור מפה..."

ירושלים
 ירושלים
 אני לא אזור
 מפה

ירושלים
 ירושלים
 אני לא אזור
 מפה